

**LA SACRAMENTALITZACIÓ,
ENCARA**

126

**QUA
DERNS DE
PASTORAL**

QP

- 0 Pastoral de Quaresma (*exhaurit*).
- 1 Evolució en la imatge del sacerdot. Antologia: Joan B. Manyà. (*exhaurit*)
- 2 Pastoral del turisme. Antologia: Francesc Vidal i Barraquer, home d'Església (*exhaurit*).
- 3 Parròquia i comunitat (*exhaurit*).
- 4 Sacerdots en el treball. Vidal i Barraquer, home d'Església. (*exhaurit*)
- 5 Parròquia i moviments obrers. Renovació a Lleida. Antologia: Guillem Rovirosa (*exh.*)
- 6 El sagrament de Penitència. Marginació social a Barcelona. (*exh.*)
- 7 La JOC, oportunitat perduda? Sobre pastoral infantil. Antologia: Jaume Collrell i Bancells
- 8 De la cristiandat al pluralisme (*exh.*).
- 9 Pastoral rural (*exh.*)
- 10 Església catalana l'any 1970.
- 11 Escola i catequesi. Demarcacions diocesanes a les terres de Lleida.
- 12-13 La pastoral del bateig. La Llei fonamental de l'Església (*exh.*).
- 14-15 Consells presbiterals i pastorals (*exh.*)
- 16 Parròquies petites. Església catalana, 1971.
- 17 JAC, Escotisme, Equips de la Mare de Déu. Església i home d'avui.
- 18 Els cristians i la política. Antologia: Manuel Carasco i Formiguera. (*exh.*)
- 19 Pastoral en medi urbà. Ant.: J.M. Capdevila.
- 20 Entorn de la sacramentalització.
- 21 Conversa amb un monjo. Index: 1969-1971.
- 22 Psicologia, experiència religiosa i pastoral.
- 23 Fe i joventut catalana.
- 24 Com reestructurar el bisbat de Vic. Història de la JOC. Jacques Maritain.
- 25 Catequesi d'adults. Immigració nord-africana.
- 26 Pastoral urbana. Consells pastorals. L'ensenyament de la Teologia (*exh.*)
- 27 L'ACO i la Missió Obrera. El Secretariat d'universitaris cristians. Darrers dies de Joan Alsina. Antologia: Josep Carner.
- 28 Comunitats de base. Església catalana, 1973.
- 29 Pastoral en el món burgès. Antologia: Jaume Bofill i Mates. El cas Añoveros.
- 30 L'economia de l'Església.
- 31-32 L'Església al País Valencià. Els cristians i la ciutat. Taizé: el concili dels joves.
- 33 Nous camins de vida religiosa.
- 34 Teologia, política i alliberament. La Pastoral als Països Catalans l'any 1974.
- 35 La fe, categoria cristiana. Pasqua i joventut. El dret dels immigrants a ser catalans.
- 36-37 Ciutat de demà i educació religiosa. La immigració a Catalunya. Antologia: F.V. Garcia, «el rector de Vallfogona» (*exh.*)
- 38 El laicat, avui (*exh.*)
- 39 Canvis en l'Església i en els ministeris.
- 40 Església i canvi social. Capellans i classe obrera. Església catalana, 1975 (*exh.*)
- 41 Renovar la celebració de Pasqua. Pastoral de vocacions. L'11 de maig de 1966 (*exh.*)
- 42-43 Iniciació a la revisió de vida. Testimonis de preveres (*exh.*).
- 44 Programar un nou curs. Tipologies del ministeri. La marxa de la llibertat.
- 45 Relacions Església-Estat 1975-76. Cent anys de colònies. L'Església l'any 1976 (*exh.*)
- 46-47 Equips de preveres. Transmetre la fe. (*exh.*)
- 48 Confirmació i comunió. Economia de l'Església. Escarré a «Le Monde», 1963. (*exh.*)
- 49 Programar la pastoral. Els catòlics de Barcelona als pares conciliaris (1965).
- 50 Després de les eleccions.
- 51 Festes cristianes i religiositat popular.
- 52 L'Església en la represa de Catalunya.
- 53 El cardenal Vidal i Barraquer.
- 54 Fer cristians conscients i responsables.
- 55 Cristians en el món.
- 56 Cristians entre els marginats (*exh.*)
- 57 Aparellament i matrimoni.
- 58 Moment present de l'Església catalana.
- 59 Entre el desencant i l'esperança
- 60 Taizé: una interpretació.
- 61 Damia Estela, testimoni d'excepció.
- 62 Assemblees a l'Església catalana.
- 63 Pastoral i llengua catalana.
- 64-65 Vida de fe i presència en el món.
- 66 Pregar amb el poble.
- 67 Mossèn Antoni Batlle.
- 68 Informe sobre Pastoral de joventut.
- 69-70 Els consells pastorals (*exh.*).
- 71 Cristians catalans al Tercer Món.
- 72 Pastoral del bateig (*exh.*)
- 73-74 Qüestions sobre la parròquia.
- 75-76 El servei de la caritat (*exh.*)
- 77 Cardijn i l'evangelització del món obrer.
- 78 Pastoral dels malalts.
- 79 Descreença i agnosticisme.
- 80 Religioses als barris.
- 81 Pastoral de preparació al matrimoni (*exh.*)
- 82-83 L'economia de l'Església catalana.
- 84 Pastoral rural.
- 85 Pastoral dels deficients mentals (*exh.*)
- 86-87 C. Cardó, Ll. Carreras i J.B. Manyà.
- 88 Els malalts marginats.
- 89-90 La pastoral a debat.
- 91-92 Església i normalització lingüística.
- 93 La parròquia, lloc d'educació de la fe.
- 94 Debat sobre la guerra i la pau.
- 95 Aportacions pastorals del C. Vaticà II.
- 96 La llengua de l'Església a Catalunya.
- 97 La guerra civil. Les sectes. Catequesi dels més petits.
- 98-99 Ministeris per a la comunitat. La poesia religiosa de Verdaguera.
- 100 La Vella pasqual.
- 101 Sobre la pastoral a Catalunya (1969-1987).
- 102 Religiositat popular.
- 103-104 La classe de religió (*exh.*)
- 105 Acollir el deficient (*exh.*)
- 106-107 El cant a les esglésies.
- 108 Fe i cultura postmoderna.
- 109 Els nous moviments (*exh.*)
- 110 La parròquia. L'arxiprest. Parròquies sense preveres. Llengua i pastoral.
- 111 L'Església i el Mil·lenari de Catalunya.
- 112-113 Mitjans de comunicació i pastoral
- 114 Religiosos i religioses a Catalunya.
- 115-116 Presència dels cristians en el món.
- 117 Els cristians i el voluntariat.
- 118 Els cristians i el nacionalisme.
- 119-120 Obrador I: Inici de curs.
- 121 Realisme i utopia.
- 122 Obrador II: Pasqua.
- 123 Padrinatge comunitari. Antologia: J. Ruyra.
- 124 La Pastoral Rural a Catalunya.
- 125 Els jesuïtes a Catalunya.
- 126 Sobre la sacramentalització.

QUA DERNS DE PASTORAL

126

---

1 9 9 1

SUMARI

●	PÒRTIC	
	La sacramentalització com a símptoma	7
	L'Església en una situació democràtica	10
●	TESTIMONIS	
	Baptisme:	
	Barcelona: St. Ildefons, <i>Joan Alemany</i>	15
	Navarcles, <i>Ignasi Ribas</i>	18
	Primera comunió:	
	Igualada: Sta. Maria, <i>Joan Raurell</i>	21
	Mataró: Sta. Maria, <i>Josep Colomer</i>	24
	Salt, <i>Miquel-Àngel Ferrés</i>	26
	Vilatargues, a St. Feliu de Guíxols, <i>Pere Torras</i>	28
	Església de Montalegre, a Barcelona, <i>Francesc Mas</i> ..	30
	Matrimoni:	
	Mataró: Sta. Maria, <i>Josep Colomer</i>	34
	Solsona-Morunys, <i>Montanyà-Vilalta</i>	36
	Exèquies:	
	Tarragona: St. Pau, <i>Joaquim Clavé</i>	39
	Terrassa: Sda. Família, <i>Joan Soler</i>	41
●	QÜESTIONS	
	Apunts per a una història, <i>Mateu Terrats</i>	44
	Celebrar la fe que vivim, <i>Salvador Clarós</i>	53
●	QUATRE VENTS	
	Barcelona, <i>Josep M. Totosaus</i>	60
	Girona, <i>Jaume Reixach</i>	70
	Menorca, <i>J. Bosco Faner</i>	72
	Tarragona, <i>Jordi Figueras</i>	78
	Urgell, <i>Antoni Mirabet</i>	80
●	RETALLS	
	Per <i>Joan Llopis</i> i <i>Josep M. Totosaus</i>	84

LA SACRAMENTALITZACIÓ, ENCARA

Està vist que de tant en tant QUADERNS DE PASTORAL s'ha d'ocupar de la sacramentalització. Feu comptes, sinó: pastoral del baptisme: números 12-13 (1971), 72 i 73-74 (1982); confirmació i primera comunió: n. 48 (1977); preparació al matrimoni: n. 80 (1983); sacramentalització, en general: n. 20 (1972). I encara hauriem de recordar els articles i els testimonis escampats ça i lla. Al capdavall, però, ningú no se'n pot estranyar, atesa la importància de la celebració dels sagraments.

En el número que avui posem en mans dels nostres subscriptors no volem defensar cap posició: ens limitem a donar un cop d'ull a la història del debat sobre la sacramentalització entre nosaltres i a aportar uns testimonis que ens fan present la pràctica actual de la celebració del bateig, la primera comunió, el matrimoni i les exequies, que són celebracions de caire massiu o generalitzat. No reobrim el debat, cert. Però, com diu Mateu Terrats, «no crec que el puguem donar per liquidat, perquè el "problema" de l'administració dels sagraments continua plantejat, tot i que les noves dades que han introduït els canvis dels darrers anys exigeixen enfocaments nous».

Fa nou anys, Casimir Martí, en un article, la relectura del qual em permeto recomanar (n. 73-74, 1982, pp. 46-57), expressava la convicció que seria molt útil un debat entorn de la pastoral del bateig i hi feia una triple contribució aclaridora. Però d'aleshores ençà aquest debat no ha progressat i la «normalitat» que s'ha anat estenent sembla –per un general– més filla de la bona fe acrítica que d'altra cosa. És que no podem fer res més? Deixeu-me manllevar les darreres paraules de l'article de Mateu Terrats: «Potser és una hora per ajudar-nos, amb serenitat i esperit dialogant, a buscar camins que ens facin avançar, superant actituds rutinàries, resignades o voluntaristes, i deixant enrera vells fantasmes, per afrontar amb tarannà evangelitzador aquest aspecte del nostre ministeri pastoral».

Acabem aquí la introducció, i passem a presentar telegràficament el contingut d'aquest número.

1. Un doble PÒRTIC s'ocupa de «La sacramentalització, com a símptoma» i de «L'Església en una situació democràtica», traient unes lliçons dels debats a què han donat origen darrerament els fulls diocesans.

2. Segueixen una pila de TESTIMONIS. Dos sobre el baptisme: parròquia de St. Ildefons, de Barcelona, per mossèn Joan Alemany, i parròquia de Navarcles, al Bages, per mossèn Ignasi Ribas. Cinc sobre la primera comunió: parròquia de Sta. Maria d'Igualada, a l'Anoia, per mossèn Joan Raurell, de Sta. Maria de Mataró, al Maresme, per mossèn Josep Colomer, de Salt, al Gironès, per mossèn Miquel-Àngel Ferrés, de Vilatargues, una barriada de St. Feliu de Guíxols, a la Selva, per mossèn Pere Torras, i església rectoral, no parroquial, de Sta. Maria de Montalegre, de Barcelona, que regenten sacerdots de la prelatura de l'Opus Dei, pel Dr. Francesc Mas. Dos articles sobre el sagrament del matrimoni corresponen a la parròquia de Sta. Maria de Mataró, també per mossèn Josep Colomer i a l'arxiprestat rural de Solsona-Morunys, pel matrimoni Montanya-Vilalta, que, fins no fa gaire, s'ocupava dels cursets prematrimonials a Solsona. I, finalment, dos sobre les exèquies, de les parròquies de St. Pau, de Tarragona, per mossèn Joaquim Clavé, i de la Sda. Família, de Terrassa, al Vallès occidental, per mossèn Joan Soler.

3. A QÜESTIONS publiquem dos articles diferents. Mossèn Mateu Terrats, rector de Barberà del Vallès, ens ha escrit unes pinzellades sobre la història de la sacramentalització els darrers vint-i-cinc anys. En Salvador Clarós, antic dirigent de la JOBAC, actualment militant de l'ACO, va fer una exposició aquest novembre en una sortida de grups de les parròquies de Sta. Maria del Taulat i St. Bernat Calbó, del Poblenou, de Barcelona; en publiquem el text perquè pot servir, en certa manera, de contrapunt il·luminador.

4. I, finalment, els 4 VENTS, amb la crònica dels bisbats de Barcelona, Girona, Menorca, Tarragona i Urgell. I RETALLS.

Enllestim aquest número, en plena tardor, uns dies que la pluja encatifa els carrers de Barcelona amb la flonjor d'unes fulles que s'ha-vien mantingut als arbres més que no pas altres anys gràcies a la saó de les abundoses i benèfiques pluges de primavera, allargassades fins a frec de l'estiu. Esperem que les de tardor siguin, enguany, igualment benèfiques i benignes.

Barcelona, 3 de desembre de 1991. Festa de St. Francesc Xavier.

J. T.

PÒRTIC

LA SACRAMENTALITZACIÓ COM A SÍMPTOMA

Per bé que, d'un temps ençà, han desaparegut les polèmiques enceses que havíem conegut anys enrera, no es pot dir, ni de bon tros, que la sacramentalització sigui una qüestió resolta, que va sobre rodes. Vam entrar, cert, i ens hi hem anat endinsant, en unes vies de normalitat: hi ha uns camins establerts, unes roderes; cada comunitat ha anat trobant la seva manera de procedir per a la preparació i la celebració del bateig dels infants, la primera comu-

nió, la confirmació dels nois i les noies, el casament, les exèquies. Podem dir que, a hores d'ara, la catequesi presacramental dels pares dels nens que s'han de batejar i de les parelles que es preparen per a casar-se és una dada adquirida i una realitat generalitzada, per bé que la seva pràctica es realitzi, i és normal, de maneres diferents; que la catequesi dels infants està establerta arreu i que els diversos secretariats diocesans i el secretariat interdiocesà, el SIC, fan una bona feina, aconseguen una bona audiència i afavoreixen una harmonització creixent; que l'administració del sagrament de la confirmació s'ha anat desplaçant progressivament, però resoltament, cap a l'adolescència i que va vinculant-se a la pastoral de joventut; que la celebració exequial s'ha simplificat i s'ha dignificat notablement; que pràcticament han desaparegut els aranzels, les classes i els escàndols, llevat d'uns pocs llocs.

Totes aquestes realitzacions, ben positives, no ens poden fer ignorar que persisteix un malestar de fons entre els responsables de les parròquies, que s'aguditza —sobretot a les grans aglomeracions— en arribar determinades dates, com succeeix cada any, per exemple, a l'hora de les primeres comunions, que es converteixen en una mena de malaltia estacional que cal passar, que dura més o menys setmanes, segons els llocs, que pot suscitar alguna polèmica aïrada arran del vestit de les nenes, però que està destinada a extingir-se amb el canvi d'aires, és a dir, amb l'arribada de l'estiu i de les vacances, i... fins a l'any que ve, si Déu vol —i millor que no ho volgués—; o que es manifesta en la celebració del matrimoni, en contrast vistent entre l'interès de força nuvis a l'hora de la preparació i l'actitud general dels convidats a l'hora de la celebració.

Casos a part i anècdotes de banda, coexisteix el convenciment que hem trobat uns camins plausibles amb un altre convenciment no pas menys arrelat; que la cosa no acaba d'anar, que persisteix un desfasament entre la demanda

de la gent i la nostra oferta pastoral, que el diàleg de fons esdevé difícil, que no anem gaire enlloc, que la feina que fem, si és veritat que té un sentit (altrament, no la fariem), aquest queda tanmateix ben emmascarat i és ben qüestionable. I nosaltres mateixos reconeixem, en moments de lucidesa especialment crítica i una mica descarnada, que la nostra pràctica sacramental no acaba tanmateix d'integrar-se en la construcció de la comunitat de fe —que és, en definitiva, allò que pretenem—, sinó que es manté encara, en una proporció massa alta, en uns nivells ambiguament «religiosos» o àdhuc de simple «conformisme social»; i que, fins en aquells casos en què s'ha produït una convergència lluminosa (diàleg amb una parella o amb uns pares), aquesta es redueix a flor d'un dia, que no sabem com regar ni com conduir perquè doni fruit perdurable, amb excepció d'aquells nois o noies de confirmació, que podem vincular als grups de joves.

Potser és doncs en aquest nivell de la sacramentalització allà on es posen més de manifest els límits de l'Església d'avui (almenys en el nostre àmbit occidental). Més enllà de les grans exaltacions (amb motiu, per exemple, dels viatges del papa, del ressò de les seves convocatòries als joves, o del seu prestigi internacional), més enllà dels grans qüestionaments (el paper dels nuncis, els nomenaments episcopals, l'estructuració de l'Església, la pràctica difuminació de la col·legialitat), àdhuc més enllà dels grans escàndols (com l'afer, sempre latent, de l'economia del Vaticà), la sacramentalització ens diu que, trenta anys després de l'acabament del concili Vaticà II, celebrat sota el mot d'ordre de l'«aggiornamento», en la vida de cada dia l'Església va seguint uns camins prou «normals» i prou plausibles, però que no acaben d'engrapar la realitat ni de respondre satisfactòriament a allò per a què, en definitiva, haurien de servir: la construcció de comunitats de fe en el nostre món d'avui.

L'ESGLÉSIA EN UNA SITUACIÓ DEMOCRÀTICA

El protagonisme que adquireixen als mitjans de comunicació tals paraules del Papa o del cardenal Suquia, de Madrid, o tal document de l'episcopat, que emeten judicis i avaluacions sobre la situació social i moral de la ciutadania i s'aventuren, fins i tot, a atribuir responsabilitats a les autoritats civils, sembla haver-se encomanat també als nostres modestos fulls diocesans. Tal és el cas, no fa pas gaire, del full de Solsona-Tarragona-Vic i, més recentment, del de Girona. Aquests fets ens conviden a preguntar-nos si, tots plegats, tenim prou presents les regles de joc en una societat democràtica i lliure, on la informació està prenent un embalum i unes característiques que, per molt que ens puguin desconcertar i, en alguns casos, desplaure, no podem passar per alt.

No estranyarà a ningú que prenguem com a punt de partida, sobretot, el que s'ha esdevingut amb els «fulls», perquè es troben més a l'abast dels cristians que no ocupem un lloc en la jerarquia pròpiament dita. Si baixem, així, a qüestions concretes i pròximes, i usem un llenguatge que alguns potser consideraran massa clar, o massa poc críptic, no és que ens mogui cap pretensió de censurar uns comportaments determinats –i, no caldria ni dir-ho, de jutjar unes persones–, sinó que volem reflexionar sobre la responsabilitat de tots nosaltres.

Hi ha qüestions que cremen, que toquen el voraviu, per a dir-ho de manera gràfica i expressiva. És a dir, que són proclives a desvetllar ressons desmesurats i a provocar in-

terpretacions tendencioses i abusives. El full dels tres bisbats en va tractar una: l'autodeterminació, el dret dels catalans a decidir sobre nosaltres mateixos. El del bisbat de Girona, una altra: les actuacions dels responsables de la cosa pública.

Amb ocasió del primer, la premsa de Madrid va organitzar una veritable «algarabía» –un guirigai–, en la qual també va participar el govern central, per boca de la ministra-portaveu, la senyora Rosa Conde. Ara no hi entrarem, perquè es tracta senzillament d'una qüestió òbvia. En l'altre, la presidència de la Generalitat va reaccionar de manera immediata i amb una inusual duresa. Però, en tots dos casos, una simple comparació entre el «cos del delictes» i les reaccions que ha provocat mostra que, segurament, no n'hi havia per aquestes batudes de canons a so de tabals.

Els polítics han d'aprendre el difícil art d'escoltar i d'entomar les crítiques: aquesta és una de les seves servituds. També quan provenen de sectors eclesiàstics. No és correcte proclamar de paraula el dret a la discrepància a l'hora de valorar les actuacions públiques, però no admetre-la, de fet, i afanyar-se a protestar-ne quan es produeix.

Hi ha hagut polítics que han optat per portar al seu molí particular, i utilitzar-les al servei propi, unes aigües que corresponen a uns altres molins i tenen unes altres intencions i una altra significació. Si creuen que s'han de tirar pedres els uns als altres, almenys que no facin servir com a projectils les febles pàgines d'un full diocesà, encara que només sigui pel biaix d'adherir-s'hi o de creure's obligats a parlar-ne; amb més raó, si per a això han d'exercir abans una tria interessada i proclamar estar d'acord amb tals paràgrafs (que van contra el partit veí) i no estar-hi amb tals altres (que van contra el partit propi): galdosa manera de descompartir entre unes mateixes pedres segons sigui el teulat que puguin afectar.

També a l'Església hem de conèixer i de practicar les regles de joc de la vida democràtica.

Ha estat recordat repetidament –i també amb aquesta ocasió– que sovint els seus responsables apliquen a les institucions civils i als homes que les representen uns criteris –i unes exigències– que no estan disposats a aplicar a la institució eclesiàstica i als seus representats. Quants exemples no es podrien aportar sobre els drets humans o sobre la discrepància de les actuacions de l'autoritat! Així, mentre es reivindica el dret a la crítica eclesiàstica de les actuacions civils, s'admet de mala gana la crítica dels ciutadans a les actuacions eclesiàstiques, i es reprimeix i tot quan procedeix de dintre mateix de l'Església.

Una manera de fer que passa, amb raó o sense, com a molt «eclesiàstica» –per bé que no sigui exclusiva de l'Església, ni de bon tros– és l'ambigüitat: la pretensió –o, si més no, la seva aparença– de voler jugar amb dos jocs de cartes, de dir sí i no alhora. Quan s'afirma que no es coneix tal article, que si s'hagués conegut no s'hauria deixat passar, que no s'hi està d'acord..., però tot es queda en proclames d'aquestes, sense cap actuació aclaridora, ens endinsem en aquest terreny pantanós.

Després del batibull organitzat amb el full de Vic-Solsona-Tarragona, aneu a explicar ara, a penes passats dos mesos, que l'autoritat diocesana no sabia res d'un article d'un altre full que qüestiona actuacions públiques i deixa caure greus sospites sobre els seus responsables, i que –a sobre– va signat «Redacció»! Creure-s'ho –el que se'n diu creure-s'ho– no s'ho creurà ningú de fora! Ens ho creurem els de dintre, perquè estem tan avesats a les maneres de fer de la nostra Església, a la bona fe dels seus responsables, a les seves ganes de voler-ho salvar tot, sobretot les persones, sense comprometre's gaire en res..! De fora estant es raona de manera més rectilínia i es conclou que es tracta d'un comunicat oficios. Només actuacions nítides i aclaridores poden situar les coses al seu lloc i fer

forat en l'opinió pública. La vida política ens forneix força exemples de com les bones paraules no impedeixen que els contorns es desdibuixin i les responsabilitats es difuminin i no se sàpiga exactament a qui corresponen. Una lliço que hauríem d'aprendre.

Aquests afers constitueixen per a tots una crida a la responsabilitat. Benvinguda la crítica. Però com més alta sigui la instància que la formuli, com més digna la referència a què apel·li, més responsable i matisada ha de ser.

En aquest sentit, no s'hi val a fer acusacions o condemnes generalitzades; o, al contrari, a atribuir a tal ideologia o als propòsits de tal grup unes tendències que es troben més difoses en el cos social. Tampoc no s'hi val a basar-se en declaracions de polítics més o menys llunyans, per boniques que siguin, per a idealitzar-los i presentar-los com a exemples de coherència, i passar tot seguit a contraposar-les no a unes altres declaracions de polítics de més a la vora (cosa que fóra raonable: comparar declaracions amb declaracions i fets amb fets), sinó a actuacions poc clares (d'altra banda sense gaires precisions) o a campanyes institucionals, i acabar qüestionant la «categoria moral» dels seus responsables.

Finalment, volem cridar l'atenció sobre un estil que darrerament s'està estenent (i que es manifesta, entre altres, per boca del senyor cardenal-arquebisbe de Madrid). Consisteix a nodrir la impressió que aquí estem en una situació molt fosca, que la nostra democràcia –i els polítics, en general, també– està molt corrompuda i afavoreix un clima moral molt deteriorat... Aquesta manera de fer recorda massa la de determinats sectors conservadors i catòlics durant la segona República espanyola. Doncs bé: d'aquí al sabre per a retornar a l'ordre i la moralitat només hi va un pas: el pas que fan aquells agosarats que passen de les premisses teòriques a la conclusió pràctica; un pas –un veritable salt– que només és possible, en tot cas, si abans

s'ha intoxicat l'opinió pública. Lluny de nosaltres deixar-nos endur per aquest pendent i contribuir-hi, ni que sigui amb tota inconsciència i amb la més bona fe del món.

Després de quaranta anys de franquisme no és senzill d'adquirir hàbits i reflexos democràtics. En el nostre cas s'hi afegeix, endemés, la falta de democràcia a l'interior de l'Església, que una cosa són els textos, les paraules, les declaracions, i una altra cosa la vida de cada dia, les maneres de fer, els canals jurídics. Tots n'hem d'aprendre. Díficil exercici que no s'aconsegueix a còpia de bones paraules, de declaració de bones intencions, sinó amb els fets. És responsabilitat de tots.

TESTIMONIS

BAPTISME

BARCELONA: ST. ILDEFONS

En una reunió de delegats del clergat que va tenir lloc a Madrid a finals del maig darrer, l'aleshores bisbe auxiliar de Bilbao, Juan Maria Uriarte, membre de la Comissió episcopal corresponent, va fer una ponència-reflexió en què analitzava les causes

que provoquen malestar i sofriments entre els preveres, que els fan viure en una situació incomfortable, espiritualment parlant. Una de les causes d'aquest malestar, és el «desajustament» entre l'oferta pastoral i la demanda religiosa. Ho formulava així:

«És evident la diferència de nivell entre la demanda exigent i l'oferta eclesial formulada pels preveres. Aquests ofereixen "sagraments de la fe", és a dir, sig-

nes comunitaris que suposen la fe, la celebració de la fe i el compromís de viure-la. Els preveres se senten defraudats i reduïts al "rang de fetillers" (paraules textuals), quan se'ls demana una celebració mancada de fe. Reaccionen vivament davant aquest atropellament, perquè se senten obligats a salvaguardar la *veritas sacramenti*. Es tracta d'un malestar molt greu. Molts preveres sofreixen profundament en aquestes circumstàncies. Cal prestar una atenció seriosa a aquest sofriment.»

No creiem exagerades aquestes expressions considerades globalment, tot i que sens dubte hi ha excepcions, com ara les celebracions de les comunitats de base. De fet, la qüestió de la sacramentalització continua sorgint una i altra vegada, sense que de moment s'hi vegi una sortida clara i aïrosa.

És cert que, en general, a les parròquies urbanes les celebracions baptismals han millorat sensiblement. El resultat, però, resta molt lluny del que esperem, tenint en compte els signes externs que es poden constatar.

El nostre projecte

El nostre equip pastoral, integrat per preveres i una vintena de laics, revisa sovint el plantejament pastoral que vam fer fa gairebé vint anys a partir del significat, tan ric, del sacrament.

Al ritual trobem aquesta benvinguda a l'inici de la celebració: «Germans: amb goig heu viscut al sí de la vostra família el naixement d'un infant. Amb goig veniu ara a l'església a donar gràcies a Déu i celebrar el nou i definitiu naixement pel baptisme. Tots els qui ens trobem aquí reunits ens alegrem perquè augmentarà el nombre de batejats en Crist. Disposem-nos a participar-hi activament.»

Doncs bé, la joia del naixement d'un fill no coincideix amb la joia del naixement a la vida de fe. Aquestes dues celebracions no són complementàries sinó paral·leles, i sovint la primera ofega la segona, reduint-la a una simple celebració «ritual». Si poguéssim separar-les, cada una tindria el seu sentit propi.

Tot el nostre esforç va dirigit cap a aquests dos aspectes de la celebració sacramental: sensibilitzar la comunitat eclesial, fent que visqui de manera conscient i responsable, la joia del nou naixement a la vida de Déu, la maternitat del qual correspon a l'Església; i fer descobrir als pares el que suposa aquest nou naixement.

La dificultat sorgeix quan la joia de la celebració baptismal no és participada ni per la comunitat ni pels pares, per raons distintes. Són poques les celebracions en què coincideixen aquests dos ideals, el dels pares i el de la comunitat. Això es dona quan els pares participen amb

normalitat de la vida de fe de la comunitat i s'hi senten integrats. En aquest cas, la celebració adquireix tota la significació del signe sacramental, com una autèntica pregària de la comunitat eclesial.

Es van fent passos en aquesta direcció gràcies a la constància i a l'actitud dels responsables d'aquesta acció pastoral, que estimant l'Església com a cosa pròpia s'hi dediquen amb generositat espiritual, i fan, així, més «suportables» les dificultats.

La celebració

La celebració es prepara a consciència: visita als pares a la seva llar, on, en un ambient familiar o d'amistat, es parla de les motivacions de la petició del baptisme, tot intentant fer-los descobrir la importància que dona la comunitat a la celebració i allò que l'Església i nosaltres mateixos esperem d'ells. El diumenge anterior es notifica a totes les celebracions de l'eucaristia. La vigília es fa una reunió general dels responsables amb els pares i els padrins dels infants per preparar la celebració: se'ls demana que participin activament en les lectures (escollides per ells mateixos), els cants, les pregàries..., per tal que sigui una celebració comunitària.

Hi participen els preveres de la comunitat, els responsables de la pastoral i alguns membres més

sensibilitzats de la comunitat. Hi ha un servei de guarderia per als més petits perquè no obstaculitzin l'ambient de pregària. Els infants s'hi fan presents al moment del bateig per poder contemplar l'acte central.

Al final un membre de la comunitat felicita els pares recordant-los que des d'aquell moment considerem també nostres aquells infants batejats i que entre tots hem de procurar que no els manqui res per al creixement en la vida de Déu que han rebut.

Cada any convoquem els pares dels infants batejats els darrers cinc anys i els oferim un material catequètic adequat perquè puguin descobrir als seus fills la bondat de Déu. Quan arriba l'edat de la catequesi, enviem als pares una carta personal recordant-los el compromís que vam prendre (nosaltres i ells) d'educar els fills segons l'Evangeli.

Hem de reconèixer, però, les nostres limitacions i la manca de sensibilitat dels pares. Són pocs els qui valoren l'atenció i l'amor de l'Església envers ells i els seus fills. Confiadament i amb resignació, esperem que l'acció de Déu farà fructificar el do de vida que han rebut.

Tanmateix, estem convençuts que, si aquest esforç es realitzés en un clima de pastoral de conjunt, a nivell arxiprestal o de sector, els resultats serien més positius, la imatge de l'Església no seria tan marcadament ritualis-

ta, les celebracions serien més reeixides, la pregària sacramental més expressiva, i la fe —de què el sagrament és expressió— més creïble.

Que l'Esperit de Déu, que guia l'Església, ens il·lumini per anar trobant camins d'autèntica renovació.

Joan Alemany

NAVARCLES

Permeteu-me que comenci amb un estirabot. Si aneu a Camprodon, observeu sota el pont: hi veureu unes truites de dos pams que passen mandroses i distretes per les aigües brutes. S'hi han aclimatat, tenen menjar abundós, i si els tireu alguna cuca no cuejaran per engolir-la. Si voleu fruitir donant menjar als peixets, haureu d'anar als rierols de muntanya on les aigües són pures i el peix té gana.

Tots sabem que el baptisme és un sagrament de sembra. Però el camperol que escampa també llaura, adoba i esterrossa per assegurar la grillada.

El baptisme és el sagrament de la nova creació. Batejar és foradar un pou d'aigües vives en el si de l'home, que el comunica amb el secret de les profunditats del misteri pasqual de Crist. Però el

poaire, a més de cavar el pou, posa la rutlla i ensenya a poar l'aigua profitosament.

El baptisme és el sagrament de la vida nova. I qui engendra, educa i alimenta, fa créixer i manifesta aquesta nova criatura amb tota la seva dignitat.

Aquesta visió doctrinal empeny vers una pastoral costreta. I des del principi, el baptisme i la fe, la fe i l'adocrinament cristià, han fet un joc de conjunt. Com el rierol, la sínia i l'ase que tiba.

De l'Argentina...

Per això, passats els anys d'endormiscament de cristiandat, quan l'any 1962 vaig arribar a l'Argentina, em va sorprendre la pastoral d'allà. Els pares de l'infant que s'havia de batejar anaven a la parròquia i el secretari els prenia els noms i les dades, els cobrava el servei i avisava el senyor rector que «tal dia, a tal hora, tenia tants baptismes». El sacerdot feia els bateigs i el subaltern els passava al llibre, i així augmentava el nombre dels batejats en Crist.

Veient que aquella gent es des-sagnava per «la ferida en el costat de l'Església, que és la ignorància religiosa» (Pius XII) i que el Concili, que es gronxava a Roma, d'on venia, feia trauc en l'evangelitziació, vaig creure necessari no batejar sense fer esment del pinyol que amaguen els sig-

nes del baptisme, nial de l'Església i punt de partença de la cursa cristiana.

Així ho vaig fer. Aquella gent senzilla tenia gana; les aigües on es movien no els enfarfegaven pas i copsaven àvidament la Paraula. I deien: «padre, esto no la sabíamos. Nadie nos lo había dicho.»

Aquesta pastoral, trenada amb la preparació matrimonial i la catequesi familiar, em va permetre veure una comunitat feta una família de famílies.

... a Navarcles

L'any 1974, quan vaig tornar al meu país i a la meva gent, vaig continuar aquesta pastoral, ara avalada pel Concili i pel Dret.

Actualment la preparació baptismal consta de tres converses: dues de comentari al ritual, per fer-los veure el blanc de l'escarola, i una altra per exposar el «preu» del sagrament que els demana el Concili («Apostolicam actuositatem», cap. III, n. 11). No és planer aquest servei, ara, quan tot es vol reduir a paperassa i a bitllets de banc, i aquí, on rarament es demana una resposta personal, àdhuc en el treball, on la màquina obliga.

No caic en el parany de fer una sola trobada més llarga. No és igual un xàfec d'estiu que una llevantada. Si hi ha dificultats insalvables, m'ofereixo a anar a la seva llar. Primer és el primer.

I «en el principi fou la Paraula».

L'intent global d'aquesta preparació és d'impacte. Trencar la crosta inerta de la tradició per descobrir la polpa del compromís lliure i responsable, i intentar fer poar brots de pregària, ramells de comunitat i fruits de servei.

La celebració rarament és participada però se segueix amb atenció i la descoberta de la riquesa i la varietat dels signes que amaguen el grill del sagrament desvetlla l'interès de la gent.

No he pogut endegar el seguiment dels batejats. ¿Per excés de feina? Tal volta. ¿Per manca de col·laboradors decidits? Doncs sí. ¿Per culpa de les portes tancades i dels porters elèctrics? Hi cap. ¿Per la dispersió d'horaris de la feina dels pares? També. ¿Per l'encolomament dels nins a mans de les àvies, amb tota la responsabilitat sense cap autoritat? És una raó.

Balanç

En resum, diria que la celebració baptismal deixa un bon paladar, tant al celebrant com als assistents. Ho dedueixo per l'interès amb què segueixen les converses, per les preguntes que fan, les dificultats que exposen, els comentaris que sorgeixen, els donatius (lliures) que ofereixen, l'agraïment que palesen... Em fa pensar que «es recreen amb el

Baptista, per uns moments, perquè veuen una llum que crema i lluu» (Jn 5,35). Ara, acceptar Jesús testificat pel Pare, la seva Església enviada pel Crist i l'aventura de la vida cristiana, ja no ho veig. Tampoc no és al nostre abast. Això és un bull que s'opera en la tina secreta de la seva intimitat, on el fong de l'Esperit treballa la verema del seu viure, per treure'n vi lluent.

La manca d'embragatge del baptisme amb l'embarat de la vida, ¿deu ser perquè els nostres cristians es mouen en les aigües

llordes que els ofereixen tantes satisfaccions efímeres i tantès seguretats falses?; ¿o perquè han perdut la consciència dels seus orígens?; ¿o perquè els manquen experiències personals de moure's rabents pel rabeig de la fe i de gustar els mossecs delitosos de la gràcia? No ho sé. Déu ho sap!

El que sí que sabem tots, és que nosaltres hem de sembrar, regar i adobar. La creixença és del Senyor. I ell és tothora i sempre Salvador.

Ignasi Ribas

PRIMERA COMUNIÓ

IGUALADA: SANTA MARIA

Santa Maria d'Igualada té deu mil habitants i comprèn en el seu territori el casc antic de la ciutat. Els darrers trenta anys hi ha hagut un desplaçament constant cap al Poble-sec (barri de la novà part alta de la ciutat), o sigui que la major part de les parelles joves d'aquí han anat a viure a l'eixample igualadí. Tot i l'interès del municipi per rehabilitar la ciutat vella, molts dels habitatges vells han esdevingut el primer refugi d'emigrats d'altres terres.

A l'hora de la inscripció a la catequesi ens trobem amb dos col·lectius: els afincats de tota la vida a la parròquia i els vinguts de nou. I afinant una mica més, encara hi ha els pares que formen «comunitat» i es responsabilitzen de la catequesi dels fills, sigui quina sigui la parròquia de residència.

Enrasat, a l'actualitat tenim entre 50 i 60 infants de primera comunió.

El Secretariat interparroquial de catequesi s'ha proposat aquest objectiu: la iniciació i la

maduració del creient en Jesucrist a la vida cristiana, a partir de cicles catequètics per a totes les edats.

Conflicte entre l'oferta i la demanda

En el cas, però, de la primera comunió entre el dir i el fer hi ha una gran distància. A l'hora de les inscripcions dels més petits, mentre els responsables de la catequesi pensen en una iniciació cristiana, la majoria dels pares pensen en una festa bonica de primera comunió. Aquí comença el conflicte que s'haurà de suportar fins que no s'acabi la gran festa, quan molts pares ja hauran aconseguit el que cercaven i s'hauran alliberat del malson de dos anys de catequesi. Els responsables d'aquest servei, però, es quedaran pensatius, veient com molts pares i nens desapareixen de l'òrbita de la catequesi i de l'eucaristia.

Durant el curs 1990-91 els catequistes ens hem plantejat trencar aquest cercle viciós, bo i implantant el curs vinent la catequesi familiar amb els infants de primer grau de catequesi. S'estan fent reunions prepa-

ratòries per tal de començar ben calçats. Som molt conscients que amb aquesta modalitat no fem cap descobriment i que el conflicte pot mantenir-se i fins i tot augmentar, segons el grau de competència dels catequistes i l'acollida que en facin els pares. Si no som capaços de motivar els pares, que busquen arribar a la primera comunió deixant per a la parròquia la seva responsabilitat de pares cristians, ben poca cosa haurem aconseguit amb la catequesi familiar. Ara, si aconseguim motivar els pares i crear un clima de bona relació i confiança entre ells i la parròquia, i que prenguin la responsabilitat que els toca com a pares, la cosa podria canviar de signe.

Una part del conflicte consisteix a haver de suportar dos anys de catequesi abans de la primera comunió. Jo proposaria un primer curs suau, sense fer servir l'argument de l'obligatorietat i amb no massa exigències. A uns pares allunyats de l'Església, però amb una religiositat sociològica que els porta a demanar un sagrament tan popular com la primera comunió, no se'ls pot exigir de cop i volta una militància i una preparació que de cap manera no poden tenir. No podem oblidar que estem en una societat d'increença i d'arraconament (voluntari o forçat per les circumstàncies) de molts reflexos cristians que en altres temps teníem a flor de pell. Al meu entendre no és bo començar

el procés catequètic amb males cares i exigències.

El segon curs podria ser totalment diferent. Si, de fet, al primer aconseguíssim despertar l'interès dels pares per l'educació cristiana dels fills, després potser fóra més fàcil demanar-los una participació més activa i eficaç en una tasca comuna entre pares i catequistes.

Organització

Secretariat interparroquial de catequesi. Aquest organisme, format per un membre de l'equip sacerdotal i per laics de les diferents parròquies, té la funció principal d'ajudar la formació dels catequistes i la coordinació de la catequesi de les parròquies de l'arxiprestat. Depenen d'aquest òrgan els serveis següents: escola bàsica de catequistes, cursos, seminaris, centre de material, trobades de catequistes per a la preparació de temes i trobades i celebracions interparroquials amb els catequitzands.

De les celebracions que prepara el secretariat amb la col·laboració de les parròquies cal remarcar les dels catequistes de començament i final de curs i de Nadal i Pasqua. I pel que fa als catequitzands, cal destacar les eucaristies familiars d'advent i quaresma. El secretariat manté un diàleg obert i franc amb els catequistes a través de la publicació «En 4 mots».

Itinerari. L'itinerari de la primera comunió és el següent: inscripció, formació de grups, sessions setmanals, trobades amb els pares (formals i informals), celebracions i trobades de tots els grups. Quan s'acosten les dates de la primera comunió es posa en funcionament el dispositiu de la celebració. Aquí no hi ha absències. Es fa una celebració penitencial per grups; cada grup prepara un fulletó per seguir l'eucaristia; es prepara en grup i en grup es fa la primera comunió. L'experiència d'aquests set anys ens ensenya que la primera comunió feta per grups de catequesi dintre una missa d'horari és una bona solució car possibilita un treball personalitzat i comunitari alhora.

Tractament econòmic. En fer la inscripció, la segona quinzena de setembre, cada família paga 1.500 pessetes, en concepte de material i organització. Per tal de cobrir les despeses de la festa, es dona als pares un sobre, perquè, sense cap mena de control i amb llibertat plena, el dipositin en una safata amb el que creguin convenient el dia de la primera comunió.

I després, què...?

Preferiríem no haver de tractar aquesta pregunta, car no hi hauria d'haver un després. Això fora la normalitat: que la primera comunió quedés circumscrita din-

tre el marc de la iniciació cristiana. Però no és així, perquè som presoners d'una religiositat popular molt lligada al consumisme que ho engoleix tot. Si un dia fòssim capaços de desfer-nos d'aquestes cadenes, podríem fer uns plantejaments molt diferents.

Les celebracions de la primera comunió fetes amb la lògica de fe-comunitat, serien això: celebracions de fe, viscudes i esperades per la comunitat. Ara, amb els ingredients consumistes i socials, són una càrrega que hom mira de sofrir i passar de la millor manera possible. Hi ha qui se'n surt més bé i qui se'n surt més malament, tot depèn del nombre d'infants i de l'organització de la parròquia.

Com a la catequesi, també a la primera comunió continua el conflicte entre oferta i demanda. Les parròquies voldríem que les primeres comunions fossin celebracions de fe, que ajudessin a revifar i rejoyenir l'eucaristia dominical, i ens passa tot el contrari. Els qui van cada diumenge a missa s'hi troben tan malament que miren d'esquivar aquestes misses, car no es troben bé amb tanta disfressa i amb gent forastera aliena a l'eucaristia. Acabades les primeres comunions, els habituals que s'han hagut de desplaçar a d'altres misses i esglésies tornaran, però els qui no tornaran són molts nens i nenes que, un cop introduïts a l'eucaristia de ple, ja donen per tancat el parèntesi que un dia van obrir

els seus pares: fer la primera comunió.

Joan Raurell i Farràs

MATARÓ: SANTA MARIA

La pràctica que exposo respon als objectius següents: fer descobrir als pares el valor de l'eucaristia per als cristians i fer una catequesi que ajudi els nens a superar l'impacte negatiu de la «primera comunió» tal com porta a viure-la la societat. Els pares parlen de la «primera comunió» i nosaltres parlem de «l'eucaristia» i els expliquem que a aquell infant que van batejar perquè fos cristià, ara, a l'edat de la raó, cal «ensenyar-li a anar a missa amb els pares, amb els cristians adults».

Fa anys que hem optat per la *catequesi familiar* i demanem dos cursos per participar en l'eucaristia. Cada any tenim entre quaranta i cinquanta famílies. Des del començament del segon curs presentem la participació a l'eucaristia com un *procés* al qual s'aniran integrant els infants: són «infants en situació d'iniciar-se a l'eucaristia».

Itinerari

El primer trimestre presentem la paraula de Jesús; i el segon, passem dels signes que Jesús feia («va passar fent el bé») als signes que ell ens ha deixat (els sagraments). Assenyallem especialment uns punts.

1. *Curset intensiu*. El segon trimestre acaba amb un «curset» intensiu sobre la *catequesi de l'eucaristia*. Solem fer-lo al començament de setmana santa ja que des del principi hem valorat la Pasqua i hem exhortat a participar en l'eucaristia, aquest dia. Molt sovint hi ha infants que combreguen a la vetlla pasqual o el dia de pasqua: (pertanyen a les famílies més integrades a la comunitat).

2. *Eucaristia per als infants... i els pares*. En un dia normal de catequesi, dins el temps pasqual (al voltant de la festa de la Mare de Déu de Montserrat, car és una data emotiva), al vespre (que és quan fem les celebracions de pares i nens), celebrem una eucaristia *només* per a pares i nens. No és una missa-explicació, sinó una veritable celebració adreçada especialment als infants, en la qual se'ls ajuda a participar comprenent el que fan, pregant i *combregant*. Es procura, també, la participació dels pares (lectures, pregàries, etc.).

Respectem la voluntat dels pares (no solen passar de mitja dotzena) que volen que el seu fill esperi el dia de la comunió. En

aquest cas mirem de convèncer l'infant que de cara a Jesús és millor obeir els pares, i de fet no hi hem tingut mai cap problema.

Els infants participen en aquesta celebració distesos i atents, amb interès i alegria, al contrari del que succeeix el dia de la comunió. La missa s'adapta al seu nivell i entren de debò en la celebració. El llenguatge, no infantil però senzill, és entès també pels pares, que hi participen amb sorpresa i amb goig. Heus-ne aquí alguns comentaris: «amb aquesta celebració ja en tenim prou; ja no ens cal fer res més» (aquesta família no va fer res més); «em penso que avui jo també he fet la primera comunió». Cada any en la valoració de final de curs hi ha alguns pares que veuen aquesta missa com la millor celebració de l'any..., millor que la missa de primera comunió.

3. *Eucaristia per a pares... i infants.* Per tal de celebrar l'eucaristia amb la família i la comunitat, assenyallem almenys un parell de diumenges (només un parell, per no castigar massa la comunitat, tot i que creiem que és bo que els feligresos «palpin» algun diumenge que una gran part del nostre poble ja no sap estar a l'església, i que aquest poble vegi el testimoni de fe dels fidels.) En aquesta eucaristia donem el màxim de protagonisme als pares, fent el possible perquè hi participin tots: les lectures del dia senceres (la missa té molt en

compte els grans), pregàries (perdó, petició i acció de gràcies), ofrenes, serveis..., i, si és possible, directori i ministres de l'eucaristia. La idea directriu és que els infants «vegin» que l'eucaristia interessa els pares i els grans i que és valorada per ells. La intenció és donar l'experiència de participació en l'eucaristia a uns pares que potser només l'han vista de molt lluny.

No fem fer coses especials als infants, per tal de donar protagonisme als pares i evitar temptacions als fotògrafs, als quals demanem que actuïn només abans i després de la missa (i solen fer-ne cas). Els infants no porten res a les mans, escolten (se'ls parla tota la missa: monicions i en una part de l'homília senzilla), es posen al voltant de la taula durant la pregària eucarística, combreguen allà mateix (només amb pa, ja que als nens no els agrada el vi), i les catequistes els ajuden a donar gràcies mentre es distribueix la comunió als fidels. Al final tornen al seu lloc, davant dels pares.

Quan han combregat, ja estan més tranquils.

Els cants són els senzills, sabuts pels infants. També triem un cànon per a infants. I procurem que la celebració sigui breu.

Algunes celebracions han estat molt reeixides, i molts pares han confessat haver viscut intensament la comunió del fill.

4. *Eucaristia amb els infants de la catequesi.* Tots els infants

que han combregat són convidats a participar, amb els pares, a l'eucaristia que celebren infants i pares dels cursos superiors de la catequesi d'infants. Es tracta d'una eucaristia dominical de fi de curs, per a donar gràcies tots junts. És obrir el camí, amb altres exhortacions i trobades, a la continuïtat de la catequesi dels nous combregants.

A la nostra parròquia la continuïtat dels infants sol ser d'un trenta per cent. Fa molt pocs anys les xifres eren molt més altes, però ara, com a tot arreu, ens afecten la sobreocupació de la quitxalla i la despreocupació dels pares.

S'invita també els pares a continuar formant grup. La sort, però, és diversa segons els grups, els anys i el catequista que els polaritza.

Estem força contents. Aconseguim que la celebració de la primera eucaristia sigui viscuda amb sentit pels veritables protagonistes: els pares i els infants.

Josep Colomer

SALT

Sant Cugat de Salt és una parròquia del Gironès, de 12.000 habitants, formada per un nucli antic i un gran eixample

d'immigració, i amb molts elements de ciutat dormitori, per la seva gran proximitat a Girona.

Plantejament

Cada any hi ha uns cent cinquanta nens i nenes de primera comunió, tot i que darrerament la natalitat és força més baixa. El nostre intent és assolir fins on sigui possible una iniciació cristiana dels infants, amb un acompanyament i un seguiment de la comunitat, ni que sigui amb engrunes o petits punts de referència.

El consell pastoral parroquial és el qui pren sempre les decisions de fons, les quals són dutes a terme per l'equip de catequistes per a aquesta edat.

Seguim *l'itinerari* següent:

Als set anys els nens i nenes fan com un primer curs des de casa estant. Els pares els inscriuen a la parròquia i reben un fulletó amb les nocions bàsiques de la fe cristiana per fer-lo servir catequèticament a casa amb el fill durant l'any. Alhora se'ls convoca a unes reunions trimestrals de pares per avaluar el seu treball i donar-los criteris d'actuació. Aquesta etapa no és pròpiament una catequesi familiar.

Als vuit anys els nens i nenes s'apunten a la catequesi setmanal, la qual es fa als locals parroquials i amb catequistes. La primera comunió se sol fer pel

maig, i durant el curs es fa una reunió mensual amb els pares.

Després posem l'accent en la catequesi de postcomunió, però igual que a tot arreu hi ha una davallada de participació.

Els darrers anys hi hem introduït algunes alternatives, proposades noves i formatives per compensar la sensació de «festa iniciàtica pseudo-religiosa», síndrome que ens afecta cada any. Per això, a més de les sessions setmanals de catequesi i de les reunions periòdiques de pares, fem una celebració conjunta de Nadal (mainada, pares i catequistes) dins el primer trimestre (la catequesi també és celebrar!). Som conscients que litúrgicament practiquem una heterodòxia, ja que «fem Nadal» l'últim diumenge d'advent, però el realisme pastoral sap que altrament la majoria d'aquella gent no celebraria el Nadal amb un to cristià i comunitari. La gent hi participa i hi col·labora, i en queden contents.

Al segon trimestre fem la celebració del Parenostre, que és com un lliurament solemne d'aquesta pregària als infants. Un diumenge a la tarda reunim nens, pares i catequistes a l'església, on fem una paralitúrgia senzilla i plena de símbols, que s'acaba a fora, amb danses i piscolabis.

Estem contents d'aquestes activitats car enriqueixen la catequesi amb elements celebratius i de conjunt, i a més els familiars

íntims que hi participen serveixen un clima favorable, tan diferent del xivarri que es produeix a les misses de comunió. Tant els pares com els catequistes experimenten que les expressions de la fe no només es limiten a les misses. La relació en un ambient festiu ajuda al coneixement entre la gent.

Celebració

De la celebració de les primeres comunions ens en sortim com podem. De vegades ens desborda i de vegades s'assoleix un bon to. Procurem que els infants de cada grup facin la comunió junts, segons un calendari fet per sorteig i que demanem que es respecti. Tot i així, hi ha força pares que el trenquen, fent passar al davant les conveniències familiars. També procurem que els nens de cada celebració no passin de vint-i-cinc. Durant anys, cada nen o nena tenia una intervenció singular a la missa (lectures, pregàries, ofrenes, acció de gràcies, etc.), però l'any passat vàrem preveure que fos sin els pares i els catequistes, és a dir els adults, els qui fessin aquests serveis.

Estem introduint alternatives per als qui volen desmarcar-se del brogit d'aquells dies. Per exemple, mirem que els pares practicants puguin celebrar la primera comunió dintre de la seva missa habitual (aquest any

no n'hi hagut cap cas); hem ofert una celebració a la tarda, a la qual s'han apuntat sis famílies que han volgut preparar, amb la nostra ajuda, tota la celebració.

En l'aspecte econòmic, els pares només tenen la despesa del llibre de catequesi. Abans de la comunió se'ls demana la voluntat per a les flors, fent-los veure, però, la necessitat de col·laborar com a creients en el manteniment de l'Església.

Ara bé, el que ens preocupa més és el muntatge crematístic entorn dels infants indefensos. Prou avisem els pares, però la pressió social és tan forta que ens veiem impotents. No som qui per ficar-nos en la vida privada de les famílies, però tenim el dret i l'obligació pastorals de donar criteris adequats. Cada cop es regalen més diners, fins al punt de distreure, pel cap baix, el nen de la significació central del Jesús que acaba de rebre.

Miquel-Àngel Ferrés

VILATARGUES, A ST. FELIU DE GUÍXOLS

La parròquia de Vilatargues constitueix una petita comunitat, en una barriada important

(6.000 habitants) de la ciutat de Sant Feliu de Guíxols (16.000 habitants), que compta amb dues parròquies més: la parròquia mare i una altra de germana.

Actitud pastoral bàsica

Parlo d'aquest tema amb un cert mal gust de boca. Fa trenta anys que vaig ser ordenat capellà, i en fa trenta que ens estem plantejant aquest problema.

Penso que continuar fent aquestes «celebracions» socials, encara que sigui amb moltes reformes, manifesta una gran manca de realisme.

Segons sembla ja no vivim a l'edat mitjana, però l'estructura eclesiàstica continua com si encara hi visquéssim. Donem per suposat que «la gent» pertany a l'Església, quan l'únic que fa és demanar a l'Església uns «serveis» ocasionals no eclesials.

Del manteniment d'aquesta dissonància, en som molt responsables nosaltres mateixos, i sobretot, crec, la política actual de nomenaments. Es considera encara el bisbat com un espai amb «places» de capellà, i l'ideal fóra que totes les places poguessin ser cobertes. La feina del capellà ve assenyalada per la plaça que ocupa, i que demana, en concret, almenys fer misses, enterraments, bateigs... Són exigències de la plaça.

Espero que la manca de voca-

cions de la qual gaudim a l'Església serà la gran oportunitat per a desclericalitzar-la, superant d'una vegada la situació de cristiandat, i per a «deixar al Cèsar el que és del Cèsar», a fi de dedicar-nos a les coses de Déu.

En conseqüència, la meua actitud pastoral bàsica enfront d'aquestes celebracions és la següent: no és feina meua ni de la parròquia; no entren en els nostres programes de pastoral. Evidentment, això sol ja en comporta una disminució, però no les evita.

Primeres comunions

Pel que fa a les primeres comunions, l'actitud bàsica és no fer-ne. Però cada any, com que sobretot a les altres parròquies i als col·legis en parlen, a partir d'octubre vénen mares a apuntar els fills per a la primera comunió. «Aquí no en fem, de preparació; però si vosaltres en voleu fer, la parròquia us ofereix un material», els diem. Normalment s'hi conformen i s'entrega el material als pares, amb un calendari d'exàmens. També se'ls ofereixen uns dies per a fer una «primera celebració de la comunió».

El material que se'ls ofereix pretén que els pares entenguin què és la comunió, si bé els prejudicis ho dificulten moltíssim.

Sempre, però, hi ha una petita minoria que ho entén. És curiós que fins i tot aquests, obligats per les circumstàncies socials, demanen fer el *show*.

La celebració, que té un cert caràcter d'espectacle. Un cop passades unes diapositives, els combregants van desfilant per llegir, cada un, una intenció breu que connecta la festa amb les persones que «fan comunió» amb la seva vida real (per exemple, els qui treballen perquè els nostres carrers estiguin nets). Després es distribueix l'eucaristia *només* als nens i nenes protagonistes, i s'acaba llegint una «carta al món», que els nens han fet a l'última lliçó.

Amb aquesta festa s'acaba el «curs introductori a la comunió». L'any següent els pares poden apuntar el nen a la catequesi de la parròquia, que dura tres o quatre anys i s'acaba amb el que a Girona en diem la comunió solemne (o professió de fe), en què els pares ja no intervenen per res (a no ser aquells que ja tenen una activitat normal a la parròquia).

Des que existeix la nostra comunitat (14 anys), només dues vegades s'ha celebrat aquesta comunió solemne, amb un total de tretze nens i nenes. A partir de la primera comunió (o a partir dels vuit anys) la parròquia inclou els nens al seu programa pastoral.

Pere Torras

ESGLÉSIA DE MONTALEGRE

Santa Maria de Montalegre és una església rectoral, no parroquial, al servei de l'arquebisbat de Barcelona, que, a més d'altres activitats, disposa d'un centre catequètic per a col·laborar en la preparació de la primera comunió dels infants.

Plantejament

El plantejament pastoral de la primera comunió és doble:

- d'una banda, intentem que els nens, durant els dos anys de catequesi, com a mínim, adquireixin un hàbit de pregària i descobreixin progressivament el misteri de Déu i el col·loqui personal amb Ell, i que tot això incideixi en el seu comportament humà de convivència i servei al proïsme;

- i de l'altra, intentem que els pares, en ocasió de la primera comunió dels fills, renovin (en molts casos, comencin) la vida espiritual i el compromís cristià d'autèntics deixebles de Crist, d'acord amb aquesta convicció que es va generalitzant en el nostre temps: que per a ésser cristià amb totes les conseqüències no n'hi ha prou amb haver nascut d'una família cristiana i haver estat incorporat a l'Església pel baptisme (tot i que l'eficàcia del

sagrament que infon la gràcia i la llavor de la fe en l'ànima sempre serà decisiva). En el món d'avui «cristià» torna a ser sinònim de deixeble de Crist, que escolta la seva paraula que invita a seguir-lo i que correspon a aquesta crida. No hi ha cristians de segona classe; tothom és invitat a ésser-ho amb totes les conseqüències i a viure plenament la condició de deixeble.

Itinerari

Com que no tenim comunitat pròpia de la qual tenir cura, formem grups catequètics (homogenis, tant com sigui possible), a fi d'anar adequant els objectius a les necessitats dels nens i dels pares.

De fet, atenem gent molt diversa, que podem més o menys classificar en tres grups: el de nens marginats (no gaire nombrosos), amb greus problemes personals d'escolarització i educació cívica, propis d'un ambient familiar irregular o pràcticament inexistent, i problemes seriosos d'integració social; el grup, força nombrosos, de nens de famílies humils en què treballen el pare i la mare, amb recursos econòmics limitats però suficients per a mantenir dignament la llar (en aquest nivell abunden els immigrants que han millorat de situació econòmica, però als quals l'aïllament i la fredor de la ciutat han fet abandonar els costums

cristians heretats dels seus pares, i que segurament haguessin continuat al poble); i, finalment, el grup (un terç del total) pertanyent a la burgesia mitjana alta.

Pel que fa al primer grup, pràcticament dediquem una atenció personalitzada a cada nen o nena. A més de la catequesi, segons les seves mancances, reben alfabetització, classes de matemàtiques, anglès, etc. A fi de motivar les mares, vàrem organitzar unes classes de cuina pràctica, assequibles a la seva condició. Aquestes persones sovint no voldrien tenir cap relació amb l'Església i al principi fins i tot evitar d'entrar-hi; amb tot, gràcies a les classes i a l'acolliment natural, van perdent el seu recel. Per Nadal procurem connectar amb els pares o llurs representants, i després, si és possible, mantenim un contacte mensual amb ells.

Referent als grups segon i tercer, tenim reunions mensuals amb ells pares, en horaris adequats a les seves possibilitats. En aquestes trobades intentem, mitjançant temes puntuals sobre la formació del caràcter i el sentit sobrenatural amb què cal resoldre els problemes familiars, que els pares col·laborin a la formació dels fills.

Els del segon grup han de ser estimulats vers l'assistència a la missa dominical i el compliment del precepte pasqual; a més la majoria fa anys que estan allunyats del sagrament del perdó,

amb la particularitat que molts pares joves (de 29 a 35 anys) no hi han acudit mai. Conserven devocions i costums pietosos i són, en general, bones persones: generosos, abnegats, lleials i amb un sentit de la fidelitat conjugal. La seva escassa formació humana i cristiana els dificulta la formació dels fills, i caldria completar la que reben en col·legis públics o acadèmies petites sense gaires recursos.

El tercer grup requereix un tractament diferent. Tendeixen a ser esclaus de la societat consumista; la frivolitat i l'ambient hedonista comporten dificultats greus i serioses per la fidelitat de la parella, i en molts casos la primera comunió dels fills és ocasió per a la reconciliació i el perdó mutus. A les reunions, a més d'insistir als pares que donin bon exemple als fills amb l'assistència a la missa dominical i la pràctica de la confessió i la comunió, procurem transmetre els principis elementals de convivència (paciència, sacrifici, solidaritat profunda, etc.), que els ajudin a millorar el to convivencial tan important a la llar i alhora a sobrenaturalitzar les petites vicissituds diàries.

Les trobades de pares són ateses per capellans i la catequesi dels infants és portada per catequistes, que són nois i noies universitaris, sense compromisos parroquials, normalment de fora de Barcelona que durant la setmana estudien a la ciutat. Els

exigim responsabilitat i serietat en els estudis, coherència (unitat de vida) cristiana, assiduïtat en la pràctica dels sacraments, un temps diari de pregària i participació en un recés mensual. Se'ls aconsella, també, la direcció espiritual. Com ja hem dit, procurarem que els catequistes vegin sovint els pares i els informin de la marxa del nen, perquè hi col·laborin.

Tenim, també, una catequesi familiar en la qual els pares són catequistes dels seus fills i d'amics d'aquests. Els pares, a través d'una reunió mensual i el repàs personal de la doctrina, es preparen per donar una formació cristiana més metòdica. Acostumen a ser gent responsable, amb ganes de fer-ho bé i sovint amb un zel infatigable.

Pel que fa a l'aspecte econòmic, no tenim cap plantejament especial en aquesta activitat catequètica. Considerem que cap tipus d'aranzel o de quota no seria entès per les famílies marginades (fóra una injustícia) ni pel grup més nombrós de persones allunyades de tota vida cristiana, però que malgrat això se senten catòliques (tenen una fe sociològica que els porta a buscar la catequesi de primera comunió més per una tradició cultural que per una experiència de fe). Se'ls invita a col·laborar voluntàriament al sosteniment de l'Església segons les seves possibilitats. L'experiència demostra que són generosos i agraïts.

Balanç

No és fàcil fer un balanç perquè són molts els objectius previstos, però enumerarem alguns aspectes.

D'una banda, veiem positiu que la majoria dels pares acompanyin els fills a la primera confessió i la primera comunió, com a conseqüència del prestigi del catequista davant els pares i del tracte freqüent amb ells per part del responsable de l'acció catequètica. Però de l'altra, ens preocupa la pèrdua del sentit del pecat i la dificultat seriosa per a fer un bon examen entre els pares, que contrasten amb la gran sinceritat de consciència dels nens, quan descobreixen les ofenses a Déu i al proïsme a l'hora de fer l'examen que exigeix el sagrament del perdó. Hi ha com un esfondrament de les estructures socials i familiars cristianes que, juntament amb l'ambient paganitzat, influeix seriosament en aquestes persones. Sembla talment que, desproveïts del vell escut protector d'un ambient exterior favorable, hagin sofert els efectes d'una acció desintegradora de les seves conviccions i dels seus valors cristians. Els contactes que permeten els dos anys de catequesi no són suficients per a contrarestar les influències degradants de l'ambient, i per això intentem que recobrin el compliment del precepte dominical a les seves parròquies, per continuar-hi la

integració per a una vida cristiana més plena.

Procurem que entenguin que l'esperit de les benaurances és l'únic capaç de portar l'home a viure la dignitat humana que convé a la seva condició de per-

sona. En una època en què tantes coses menen a la degradació moral, les benaurances són una invitació a la rectitud i a la dignitat de vida.

Francesc Mas

MATRIMONI

MATARÓ: SANTA MARIA

Es tracta d'una parròquia de centre de ciutat, antiga i monumental. El promig d'edat de la feligresia és elevat; hi ha poc jove. Atreu moltes parelles de les barriades, filles de famílies novvingudes, que acollim, entenent que això els ajuda a integrar-se a la ciutat. Dels cent trenta casaments anuals, només una trentena són estrictament parroquials. En fem dues o tres celebracions cada dissabte.

Ens proposem: acollir els nuvis, ajudar d'alguna manera la seva fe, i celebrar el seu enllaç amb dignitat, intentant la seva participació i la de l'assemblea.

Itinerari

1. *Acolliment.* Quan una parella ve a la parròquia, la rep el prevere. És un fet important que dos joves demanin que el seu amor sigui beneït i vulguin formar una família cristiana.

La conversa, breu i cordial, sol versar sobre ells mateixos, el valor del sacrament, la fe que supo-

sa, la sinceritat amb què cal demanar-lo. Es fixa la data de la celebració. S'indiquen els documents necessaris i el perquè. I es motiven les trobades de preparació. La «burocràcia» es farà a part.

2. *Preparació.* Se segueix la proposta del Secretariat de pastoral familiar de tres trobades (parella d'acollidors, prevere, metge), àmplies i amb diàleg, d'una durada aproximada d'una hora i mitja. En surten contents, i al final se'ls dona un fulletó compendi.

Fins no fa gaire es feien parella per parella, però l'augment progressiu de casaments ha obligat a fer grups de quatre o cinc parelles. El prevere reuneix el mateix grup; el metge, diversos grups.

Periòdicament es revisa el contingut de les converses, i es pensa en el nombre.

3. *Celebració ordinària.* La parròquia ofereix a tothom els mateixos serveis i possibilitats. Es destina una hora a cada celebració (sense eucaristia dura uns vint-i-cinc minuts).

Se'ls proposa (és voluntari) d'entrar junts, el nuvi amb la mare i la núvia amb el pare, i que els convidats-comunitat re-

bin «els ministres», com a totes les altres celebracions, dintre l'església.

Es demana als *fotoàgrafs* de no pujar al presbiteri durant la celebració de la paraula i de no actuar fins al moment del compromís.

A la *salutació* es fa notar que som tots els qui celebrem l'amor dels esposos i que cal una actitud de joia, afecte, respecte i fe. Per això es convida a començar la celebració amb un *acte penitencial* breu i sincer. És un intent d'ajudar a prendre l'actitud adequada per a rebre el sagrament. (Són tan pocs els que s'hi preparen amb la reconciliació o l'eucaristia!).

Abans s'ha proposat als nuvis d'escollir les *lectures*. Per a ajudar-los a entrar dins la celebració, se'ls ha suggerit d'escollir textos que puguin ajudar-los ara i més endavant, quan els relleixin. L'equema habitual és: lectura-salm-evangeli.

Es fan *monicions* adequades. El salm, per exemple, s'explica que és la nostra resposta a la paraula de Déu, i es convida l'assemblea a pregar amb respostes entenedores i acceptables. Així, al salm 127, que desitja la felicitat als esposos, es pot demanar que responguin: «Senyor, guardeu el seu amor, i feu-los molt feliços!». La gent respon. També es remarca la importància que en tal dia ressoni per a ells la paraula de Jesús, l'evangeli. L'homília és breu.

Seguim el desig dels nuvis, segons les possibilitats del ritual pel que fa al consentiment, els anells o les arres.

A la *pregària dels fidels* se'ls proposa de presentar intencions concretes. Mai no es deixa de fer una pregària per la fe dels nuvis, pel seu compromís en el món i per tots els presents.

La *benedicció nupcial* es fa amb imposició de mans (un dels testimonis pot aguantar el ritual). El gest s'explica, i de fet, imposa.

Al *Parenostre* final se'ls convida a tornar a donar-se les mans, com en el moment en què s'han lliurat l'un a l'altre. És l'oració de la família cristiana. Que sempre que el resin s'agafin les mans revivint tot el que ha representat per a ells aquest moment. Ara es pot convidar tots els casats presents a acompanyar els nuvis en aquesta pregària, agafant-se també les mans i revivint tot el que va representar per a ells el seu casament.

Si els nuvis són de casa nostra, s'acaba sempre amb el *Virolai*.

4. *Matrimoni amb eucaristia*. Se celebra només quan els nuvis demanen de combregar, o perquè viuen la seva fe habitualment a nivell eucarístic o perquè entenem que demanen sincerament reconciliar-se i rebre la comunió. Es procura atendre especialment aquestes parelles i facilitar-los la celebració. Es té en compte també la situació de fe de la família.

Unes vegades, especialment amb famílies de la feligresia de bona tradició cristiana, es podran fer celebracions molt vives, preparades pels mateixos nuvis o familiars. És freqüent, però, que famílies de la feligresia es casin fora de la parròquia.

Altres vegades, la celebració haurà de ser gairebé una catequesi sobre l'eucaristia.

Alguna vegada aconsellem als nuvis que vinguin ells a una eucaristia parroquial.

Diversos

Pel que fa a l'economia, es comunica als nuvis les despeses aproximades que costa a la parròquia un casament i se'ls dona un sobre perquè dipositin la seva voluntat a la caixa de les almoines de l'església. Hi ha gent molt conscient i gent distreta.

Voldríem *seguir* les noves parelles, per exemple, amb algun tipus de comunicació o creant algun grup de matrimonis joves, però hem de reconèixer la nostra limitació, oi més quan les parelles joves tenen la vida molt plena durant els primers anys de matrimoni. N'hem fet algun intent amb poc èxit.

Tanmateix, podem adonar-nos que aquestes parelles, tot i que moltes no són del terme parroquial, tornaran a la parròquia per demanar el bateig dels seus fills. Algunes parelles amb dificultats han vingut a demanar l'a-

juda dels acollidors. I és corrent que ens saludin cordialment quan ens troben pel carrer.

És una sembra.

Josep Colomer

SOLSONA-MORUNYS

El nostre testimoni es refereix a l'arxiprestat de Solsona-Morunys, tot i que el servei de les convivències es destina principalment a les parelles de la zona pastoral Cardener-Solsonès.

Com que no ens convenen els cursets pre-matrimonials clàssics (amb les tres o quatre xerrades, a càrrec d'un metge, un psicòleg, un matrimoni i un capellà) pel gran nombre de parelles assistents i, sobretot, per la dificultat a crear interès pels temes, cerquem una alternativa. Ens proposem els objectius següents: vèncer el rebuig a assistir-hi obligatòriament (al nostre bisbat la preparació de les parelles és obligatòria); aconseguir que els continguts doctrinals siguin vàlids i interessants per als participants; fer més fàcil el contacte personal amb les parelles, per poder arribar, en alguns casos, a un coneixement més concret dels seus problemes i a l'inici d'una rela-

ció d'amistat; promoure formes actives de participació on poder-se manifestar les il·lusions i les pors d'aquest projecte de vida que és el matrimoni.

Així, cinc matrimonis i dos mossens iniciarem un equip per dialogar, amb una reunió quinzenal durant set o vuit mesos, sobre aquells aspectes de la vida matrimonial que ens preocupaven, o ens havien preocupat, durant algun temps del nostre matrimoni, car creïem que així incidiríem millor en els problemes reals de les parelles que es preparen per al matrimoni.

La diversitat dels matrimonis de l'equip, amb la varietat de vivències que suposa, fa que s'aprofundeixi cada un dels punts que es debaten, que aquesta pluralitat enriqueixi l'equip i sobretot que es respectin i s'acceptin els criteris i els comportaments de tothom, car pensem en la validesa de models, estils i formes distintes de viure el matrimoni.

Aquestes reunions han continuat cada mes mentre s'ha anat duent a terme la tasca pastoral amb les parelles, amb l'objectiu de revisar i preparar cada sessió i modificar i millorar allò que no funciona prou d'acord amb els objectius que ens proposem.

Taules rodones i convivències

Les xerrades clàssiques s'han

substituint per *taules rodones i convivències*.

Les *taules rodones* són unes sessions (en començar en feiem només una), amb parelles (entre cinc i set), dos matrimonis i un mossèn, d'unes tres hores de durada. S'intenta centrar el diàleg entre tots els assistents amb un qüestionari senzill. Aquest diàleg s'orienta cap a aquests punts: comunicació entre la parella, diàleg sincer, participació en afers socials i eclesials, exercici de la sexualitat, responsabilitat en la paternitat, i motivacions per a celebrar un matrimoni religiós amb les seves connotacions i les corresponents coherències en el futur.

Atesa la impossibilitat de tractar convenientment, amb diàleg, tots els punts esmentats (que d'altra banda són sol·licitats gairebé sempre), aviat es va passar a fer dues sessions, i després tres, sempre de tres hores de durada. Al principi de les sessions es constata una actitud més aviat tensa, però al final es nota satisfacció i agraïment («no creïem que fos així...; que ens resultés interessant...; que ens fos profitós per a més endavant, un cop casats...»).

Les convivències, al Miracle, van destinades en principi a parelles amb inquietuds religioses especials de la zona pastoral Cardener-Solsonès (Súria, Cardona, Solsona i Sant Llorenç de Morunys). Duren del dissabte a la tarda fins al diumenge havent

dinat. El nombre de parelles participants pot oscil·lar entre sis i quinze. Són conduïdes per dos o tres matrimonis, segons el nombre de parelles, i un mossèn. Es comença amb una pel·lícula o s'exposa un fet que, un cop analitzat, dóna peu al tema de la convivència. Es treballa a nivell de parella, per grups de tres o quatre parelles, per grups dividits per sexes i també en posades en comú. Les convivències possibiliten un aprofundiment seriós i una millor preparació del matrimoni.

Per les taules rodones no es cobra res a les parelles i per les convivències es cobra una part de la manutenció i la residència; de la resta se'n fa càrrec un fons de la zona pastoral Cardener-Solsonès. Aquests sistema sol ser ben acceptat i satisfactori.

Aquest servei a les parelles té un gran valor en ell mateix: pel to personal, digne, obert, interessant, actiu (les parelles s'hi senten protagonistes)..., i també pels resultats. Alguns parelles ja han començat a participar a les trobades per a matrimonis joves.

Lluís Montanyà i Maria Vilalta

TARRAGONA: SANT PAU

Plantejament

El discurs pastoral sovint ha girat, i continua girant, entorn dels sacraments: petició, preparació, celebració, recepció.

En aquest diàleg intraeclesial, que es produeix en diferents instàncies (entre preveres, catequistes, consells pastorals, en l'àmbit diocesà, arxiprestal o parroquial), sovint es té una certa sensació d'impotència, perquè no és fàcil (a vegades, potser és impossible) fer canviar la realitat, vull dir la realitat que no depèn de nosaltres.

Aquest esforç de reflexió eclesial permet, en canvi, que els agents pastorals anem revisant la nostra actitud enfront d'aquestes situacions relacionades amb l'acció sacramental.

Vet-ne aquí un exemple. M'adono que des de fa temps s'ha anat introduint amb insistència en aquest diàleg un element que se sol presentar partint de la qüestió següent: ¿com podem aconseguir que el contacte ocasional de moltes persones i famí-

lies amb l'Església, amb motiu de la petició d'algun servei sacramental, esdevingui ocasió d'evangelització, d'un contacte amable i acollidor amb la «seva» parròquia, i fins qui sap si d'un cert desvetllament d'aquella llavor cristiana que porten a dins?

El plantejament de la praxi sacramental ocasional (bateigs, primeres comunions, casaments, exèquies) des d'aquesta «preocupació pastoral», dóna peu a iniciatives noves i enriquidores, que possiblement permeten sortir d'aquell atzucac en què sovint restava encallat el nostre diàleg. Potser aquesta «sortida» a una situació de sacramentalització com la que tenim plantejada, pot ser una resposta possible i legítima.

Itinerari

Cenyint-nos al tema de les exèquies, i partint de l'objectiu pastoral esmentat, l'itinerari que ens hem marcat a la nostra comunitat és el següent:

1. *Acolliment dels familiars.* Per donar-hi aquest to, acostumem a tenir l'entrevista al mateix edifici parroquial, i no a la

casa del difunt. Aquest contacte permet un coneixement més proper de la família i una informació més detallada de la vida del difunt i de les circumstàncies de la seva mort, elements molt valuosos per al tractament que caldrà donar a la celebració i, sobretot, a l'homilia.

Aquesta anada de la família a la parròquia té, a més, el valor de petició de les exèquies a la comunitat cristiana, i així s'evita que aquestes siguin vistes per la família (per algunes, almenys) com «un acte més» que munten els serveis funeraris municipals.

En aquest intercanvi es fa un plantejament de les modalitats de la celebració (amb missa o sense), explicant-ne el sentit i els criteris amb què caldria decidir-ho.

Al final s'informa que l'aportació econòmica de la família no és una taxa pel servei rebut, sinó un signe d'agraïment i de col·laboració. Per això es presenta sense exigències i sense precisar-ne la quantitat. Fa anys que als funerals no es passa la safata, car el moment sembla inoportú i els assistents poc indicats.

2. *Celebració.* La celebració té, com a tot arreu, unes característiques molt desiguals, segons els casos.

El comiat d'un germà que la comunitat ha acompanyat durant la malaltia o en la seva velleja revesteix un to de familiaritat i proximitat.

De fet, fins els mateixos prac-

ticants habituals solen tenir una actitud inhibida en aquest tipus de celebracions: l'hora en què se celebra, la interrupció de l'activitat que comporta, els motius per què s'hi va, fan de les exèquies un marc poc idoni per celebrar la fe en Jesús ressuscitat.

Per això, sovint hom té la sensació (no sé si encertada) que l'eucaristia no pot ser proposada com a marc ideal per a totes les celebracions, tot i reconèixer que la seva supressió indiscriminada podria propiciar situacions incòmodes, i fins i tot podria comportar excepcions que donarien peu a greuges comparatius.

Procurem, doncs, en els casos que ens semblen més clars, suggerir unes exèquies sense la celebració de l'eucaristia. I intentem una certa brevetat, evitant, això sí, la sensació de corredissa o de desgana. Per això alleugerim aquells elements que considerem menys essencials (recepció i comiat del difunt, etc.).

Aquest tipus de celebració compta certament sempre amb un clima de serietat, respecte i atenció, que facilita una acció litúrgica àgil i comunicativa.

Algunes constatacions

M'adono que el to amb què m'he expressat podria afavorir la impressió que no tenim dificultats, però no és així. Per això acabo amb aquestes constatacions:

1. L'elecció de la modalitat de la celebració (amb missa o sense), que nosaltres reservem a la família, de vegades dona peu a un tipus de celebració que ens sembla inàdequat en aquell cas, segons tots els símptomes.

2. De vegades no és fàcil establir un cert diàleg amb la persona o les persones que acuden a la parròquia per demanar les exèquies, perquè es tracta de familiars molt distants o perquè són persones allunyades de l'Església.

3. Em pregunto si no caldria pensar en un tipus de celebració «comunitària» de la mort del cristià. No em refereixo a unes exèquies col·lectives (per tots els difunts de la setmana) sinó a les que se celebrarien amb la participació de la comunitat.

Joaquim Clavé

TERRASSA: SAGRADA FAMÍLIA

Els enterraments són el problema més inoportú de la nostra pastoral. La planificació del calendari del curs i dels horaris de presència clerical a la parròquia és motivada, especialment, pels enterraments. No pots planificar cap sortida o reunió d'un dia

sense deixar algú per si (com diu la funerària) hi ha algun servei. És ben veritat que la mort arriba a l'hora menys pensada. Aquest (sembla absurd) és l'inconvenient principal del problema de la sacramentalització en relació a les exèquies.

La nostra situació

A Terrassa, tots els enterraments se celebren a la parròquia, cosa que no s'esdevé a Barcelona, on molts tenen lloc a la funerària. A la nostra parròquia, en tenim uns cent seixanta a l'any. Com és obvi, la pastoral no pot ser la mateixa que a les parròquies menys nombroses. Hem hagut de trobar una fórmula per tal d'acollir de la millor manera possible les famílies afectades, amb el mínim de feina. Aquesta opció és plena de limitacions. Es tracta de cercar uns mínims. El problema del que se n'ha dit la *sacramentalització* continua essent, encara avui, un pes feixuc per a les parròquies grans.

Malgrat el que acabo de dir, crec que és possible una pastoral que permeti d'acollir les persones en aquests moments crucials, en què la mort d'un ésser estimat els marca pregonament. Quan fa temps que s'està en una parròquia, i es coneixen les famílies i llurs lligams entre elles i el veïnat, es pot fer un acolliment millor en aquests moments. Encara que no anem a vi-

sitar les famílies, sempre podem saber alguna cosa del difunt, a través d'algun veí o familiar.

Actituds pastorals bàsiques

L'acolliment de les persones, tant si es tracta dels qui vénen a la parròquia ocasionalment com dels qui hi participen d'una manera regular, volem que sigui una actitud constant de la nostra pastoral. Sempre, però, hem d'anar revisant-lo. Volem que aquest acolliment sigui sincer: que s'adonin que sintonitzem amb el seu dolor i la seva tristesa.

No acostumem a visitar les famílies. Creiem que seria important, però limitaria molt les altres tasques que tenim. Això, amb tot, no ens impedeix de tenir amb cada família un *tractament personalitzat*. Ja he dit abans que procuràvem, si era possible, de saber alguna cosa del difunt i del seu context. L'esment d'algun detall (malaltia llarga, edat, situació familiar, alguna qualitat o virtut reconeguda pels veïns...) ajuda a donar entenedent a la gent que la persona que enterrem és coneguda i valorada.

Dins d'aquesta línia, ens forcem a sintonitzar amb els sentiments dels afectats. Valorem la *solidaritat* de tots els presents pel fet d'acompanyar els familiars en aquests moments de sofriment. També procurem sortir (no és gens fàcil) dels *tòpics*.

Aquestes serien les actituds bàsiques que voldríem tenir sempre. Ho dic en condicional perquè no sempre ho aconseguim. Diversos factors, de vegades, ho impedeixen. Aquestes actituds són incloses ja en el que hem dit de l'acolliment. En són una concreció. Ens adonem, però, que, si tenen aquest esperit, les exèquies (i tota la sacramentalització) ens humanitzen i ens asserenen interiorment. Això ens permet de fer les celebracions amb una actitud de fe i en sintonia amb aquells que hi participen.

Enterrament

A Terrassa els enterraments són sense missa. La celebració és molt senzilla. A la nostra parròquia rebem el taüt a dins. Saludem els familiars i els assistents, procurant de crear un clima de pregària i de comunitat, sintonitzant amb uns mateixos sentiments. Després de la pregària, fem les lectures, intercalant-hi el salm responsorial. El cant i tota la participació dependran de les possibilitats de l'assemblea.

Un moment privilegiat per poder arribar als congregats és l'homília. A partir de les lectures, i procurant combregar amb els sentiments dels assistents, especialment dels familiars del difunt, intentem donar un missatge d'esperança i de reconfort. En general, penso que hi ha un bon

clima, una actitud receptiva. No ho podem menysvalorar. L'acolliment i tota la celebració podrien ser, potser, un elements de pre-evangelització.

L'enterrament continua amb unes pregàries que s'acaben amb el Parenostre, amb una monició prèvia acurada. Finalment, saludem els familiars del difunt i els donem el condol. Es tracta d'una cerimònia curta, però que volem que sigui viva i comunicativa, i que expressi la fe i la solidaritat. Volem acompanyar.

Funeral

Els funerals, els celebrem dins l'eucaristia de les vuit del vespre. Es tracta de la missa del dia, que oferim pel difunt, amb la comunitat que ordinàriament hi participa. Preferim, si és possible, que només sigui per a un difunt. Així, la major part de les misses, com és obvi, són «funerals».

Els familiars i veïns del difunt es troben amb una comunitat que prega, canta i participa. Se

senten acompanyats. La comunitat també en surt enriquida amb la presència d'unes persones, cadascuna amb el seu nivell de fe, que hi assisteixen amb una actitud positiva. Acostumem a dir el nom del difunt al començament de la missa, a les pregàries dels fidels i al memento de difunts. Donem la pau als familiars i els saludem en acabar.

En altres èpoques, em preocupava que els familiars del difunt (sobretot «les» familiars) vinguessin a combregar sense acostumar a anar a missa. Actualment no m'intranquil·litza, ja que penso que, a Jesús, no li deu pas molestar. Ell acollia tothom.

Resumint tot el que he explicat referent a les exèquies, crec que són un problema pastoral inoportú, que no n'hem d'esperar grans resultats a nivell d'evangelització, que no ens han d'ocupar gaire temps..., però que podem treure'n un valor positiu per a nosaltres, si sabem acollir, i per als afectats, si troben comprensió i esperança en l'Església.

Joan Soler

QÜESTIONS

APUNTS PER A UNA HISTÒRIA

MATEU TERRATS

Sovint, en la història dels col·lectius que intervenen en la configuració de la vida social (en algun dels aspectes culturals, polítics, econòmics o religiosos), en un moment determinat un conjunt de circumstàncies fa possible que una realitat, fins aleshores viscuda més o menys pacíficament per la majoria, comenci a ser experimentada per alguns com a problema, comenci a ser objecte d'una reflexió crítica, generi nous estats d'opinió i posi en marxa iniciatives per respondre a aquella realitat percebuda com a problemàtica.

Aleshores sorgeix una paraula nova per a expressar sintèticament

i expressiva aquell conjunt de percepcions, anàlisis i opcions. Una paraula que serveix de punt de referència per a tots aquells que han compartit el procés subjacent i es converteix en bandera de combat, però que comporta el risc de perpetuar-se més enllà del moment original i repetir-se per mimetisme o inèrcia, quan deixa de ser l'expressió actualitzada d'una reflexió atenta a la realitat sempre canviant.

És possible que alguna cosa d'això hagi passat amb la paraula *sacramentalització*, que des de fa prop de vint-i-cinc anys apareix i desapareix (mai del tot) del vocabulari eclesial-pastoral de casa nostra. Una paraula bandera, certament, entorn de la qual s'agrupen posicions més o menys apassionades i oposades i que, llançada al mig de la taula del debat pastoral explícit o tàcit, actua com a poma de la discòrdia.

És impossible, donada la seva complexitat, sintetitzar en un article de les característiques del present l'evolució de la *sacramentalització*, que forma part de la història de la pastoral dels darrers vint-i-cinc anys i que està estretament vinculada a les experiències, les lluites, les esperances, els sofriments i les opcions de molts de nosaltres. Això demanaria un estudi objectiu, rigorós i documentat, que depassa les meves possibilitats. Miraré de donar unes pinzellades d'aquesta història, tot exhumant records, per contribuir a mantenir obert un debat que no crec que puguem donar per liquidat, perquè el «problema» de l'administració dels sagraments continua plantejat, tot i que les noves dades que han introduït els canvis dels darrers anys exigeixen enfocaments nous.

Es planteja el problema

El número 12-13 de QUADERNS DE PASTORAL, de juny-agost de 1971 (fa exactament vint anys), va ser un monogràfic centrat en la renovació de la pastoral sacramental. Hi trobem l'afirmació següent: «Sens dubte que un problema dels més fatigosos de la pastoral és el de la *sacramentalització*. És un fet que les solucions extremes d'aquest problema no acaben de convèncer: ni repartir sagraments a dojo, ni negar-se a repartir-ne, posant-nos a discriminar amb criteris força subjectius: qui és capaç de fer-ho?, quins criteris tenim? I amb tot, és un punt ineludible que està sobre la taula. No s'hi val a arronsar-se d'espatlles, ni hom pot limitar-se a arrufar les celles amb cara de preocupat o amb cara d'escepticisme i d'estar de tornada de tot.»

Feia anys que s'anava incubant una problemàtica que va esclatar amb força els primers anys del postconcili, al final de la dècada dels seixanta. Una problemàtica que no es limitava, ni molt menys, al

camp de l'administració dels sacraments, però que es manifestava en aquest camp amb tota la seva duresa, perquè justament darrera de la manera d'entendre i de celebrar els sacraments hi ha sempre una determinada imatge d'Església: la que tenen els responsables de les celebracions i la que s'ofereix a les persones que s'acosten a l'Església en ocasió dels sacraments. Tota la problemàtica entorn de l'eclesiològia, la identitat cristiana, el paper dels capellans, la manera d'entendre l'evangelització, la llibertat religiosa..., es polaritzava en les preguntes sobre «el sentit» de la distribució indiscriminada dels sacraments (baptisme, primera comunió, matrimoni, exèquies) a persones allunyades de la comunitat cristiana, que presumptament els demanen per pressió social o per motius religiosos no «homologables». Aquest fet, malgrat l'oposició i les crítiques d'algun teòleg, va ser batejat amb el nom de «sacramentalització», que, oposat a «evangelització», servia per a posar en relleu l'aspiració a desbloquejar els sacraments de la fe de les adherències burocràtiques i de la pressió social, pròpies d'una situació de cristiandat i d'una cultura burgesa, que quedarien sancionades precisament per una administració dels sacraments que anés més enllà de la fe real i la llibertat dels sol·licitants.

El marc original

Elements molt diversos pertanyents a diferents àmbits de la realitat, però d'alguna manera interrelacionats, van anar creant les condicions que van fer possible que es plantegés el problema.

Des del punt de vista social, el fenomen de la immigració massiva dels anys cinquanta i seixanta va donar origen a les grans aglomeracions suburbials, amb la necessitat de crear noves parròquies per atendre pastoralment unes masses trasplantades del camp a la ciutat, desarrelades dels seus orígens geogràfics i culturals.

Des del punt de vista econòmic, s'entrava en una etapa de desenvolupament: s'iniciava una manera de viure més marcada pel tenir i el consum, encara que fos pagant-ho al preu d'unes jornades laborals esgotadores.

Des del punt de vista cultural, entraven amb força ideologies exaltadores de la revolució en tots els ordres, de la llibertat, de l'humanisme secular.

Des del punt de vista polític, s'albirava el final de l'època franquista: creixien en la clandestinitat sindicats de classe, partits polítics, associacions, plataformes, moviments, que incidien fortament en els barris populars.

Però el marc eclesial en el qual es produïen aquests canvis continuava essent el mateix, almenys oficialment. Continuàvem essent un país sociològicament catòlic, en una situació de nacionalcatolicisme, amb una Església institucionalment present i influent en la societat civil. Encara era veritat que per a ser espanyol calia ser catòlic. Era el mateix marc, encara, en el qual havien estat educats i havien crescut la majoria dels pares joves i dels adolescents dels nostres pobles, barris i ciutats.

En un marc com aquest, la pastoral oficial no qüestiona l'administració dels sacraments, car no qüestiona la fe de la majoria dels ciutadans. Els catòlics batejats, si no han apostatat explícitament de la fe o no són pecadors públics, tenen no sols el dret sinó el deure de rebre els sacraments. En tot cas, caldrà que els sacraments siguin rebuts amb les degudes condicions morals i disciplinars. La pastoral dels sacraments demanarà, doncs, l'esforç d'assegurar-ne la licitud (per als sacraments «de vius», l'estat de gràcia, obtingut normalment per la confessió) i la validesa, en el context doctrinal d'una lectura simplificada de la teologia de l'«opus operatum», i, a tot estirar, la dignitat de la celebració i el profit espiritual dels fidels.

Una nova sensibilitat obre el debat

Paral·lelament a la pastoral oficial, havia anat creixent una nova sensibilitat entre les generacions més joves de capellans. Una sensibilitat desvetllada per l'observació i captació de la realitat social i eclesial, i el desig de donar-hi resposta des d'una pastoral més evangèlica i evangelitzadora. Una sensibilitat alimentada amb la lectura dels corrents teològics i les línies de pastoral missionera que entraven de França. Una sensibilitat que es va engrescar amb les expectatives que havia obert el Concili, i en les quals recolzaven noves maneres de comprendre l'Església, la seva fesomia comunitària, la seva presència en el món, la litúrgia, l'ecumenisme, la llibertat religiosa, l'evangelització..., que molts ja havien intuït, i que inspiraven llurs preocupacions, reflexions, opcions de vida, mètodes de formació i acció pastoral.

Molts d'aquests capellans joves, amb alguns dels seus «mestres», van ser els vicaris i els rectors de les parròquies erigides a les noves barriades populars i suburbials, i compaginaven la tasca tradicional de la parròquia amb el paper de consiliaris dels moviments especialitzats, i sovint amb el treball professional.

I des de l'experiència de cada dia, de cada diumenge, de centenars i centenars de bateigs, de casaments, de primeres comunions, la pre-

gunta s'anava fent cada vegada més insistent: quin sentit té tot això?; quin sentit té aquesta massiva, indiscriminada, despersonalitzada i aclaparadora celebració dels sacraments?

El Concili quebava enrera. La reforma litúrgica es concretava en l'aparició dels nous rituals. Però la pregunta sobre el «sentit» no trobava resposta en la utilització i adaptació dels rituals, que posava encara més en evidència el problema subjacent, que es perfilava com un problema de llibertat, de motivacions, de situació eclesial incoherent i de manca de fe cristiana dels qui demanaven els sacraments per a ells mateixos o llurs fills.

Els capellans dels «sectors obrers» havien començat a prendre algunes decisions en el camp de la pastoral de les primeres comunions: preparació amb mares catequistes, fora del marc escolar, reunions per a responsabilitzar i sensibilitzar els pares, normes simplificadores dels vestits i les festes. Però no va ser fins el 1970, amb un article al número 85 de «Correspondència», titulat «La sacramentalització: un problema greu», que es va iniciar una etapa de debat més ampli i públic sobre la qüestió, estenent-lo a tots els altres sacraments.

Les plataformes d'aquest debat, apassionat i crispat, varen ser entre nosaltres, a més de «Correspondència», QUADERNS DE PASTORAL, la Circular de Pastoral Litúrgica, editada pel C.P.L., de Barcelona, i alguns articles a la pàgina religiosa d'«El Correo Catalán». Aquesta etapa de debat fort va durar fins l'any 1975.

La radicalització

Al cap de vint anys, hom pensa que en aquells moments incidien en la qüestió de la sacramentalització molts problemes de nivell, estructura i categoria diversos: la situació socio-religiosa del país, una estructura pastoral que donava per suposada la fe de la immensa majoria del poble, la religiositat popular, una burocràcia excessiva, el paper del capellà, la teologia dels sacraments, el llenguatge de la catequesi i de les celebracions..., juntament amb factors més localitzats i quantitius que afegien al problema teòric, objectivament comú, aspectes emocionals que el feien «insuportable»: l'elevadíssim nombre de peticions i unes celebracions sovint multitudinàries, incontrolables i tumultuoses, sobretot a les parròquies dels suburbis i de les ciutats dormitori.

No és estrany que davant aquesta varietat d'elements objectius i subjectius es produïssin anàlisis diferents i que, com a conseqüència, es proposessin i se seguïssin diferents camins de solució.

L'opció més radical, encarnada sobretot en Sectors Obrers, partia

de la hipòtesi que el problema derivava principalment de la situació social: la confessionalitat catòlica del règim i la manca de llibertat religiosa produïen una gran confusió, fent que els sacraments adquirissin de fet una significació civil. Mantenir aquesta confusió era fer costat al règim franquista. Per tant, de cara a la reforma, s'imposava desmantellar l'encavallament sociològic subjacent a la pràctica sacramental, de manera que la gent, alliberada de la pressió social, quedés disponible per a prendre unes actituds més personals. La institució eclesiàstica, per altra banda, no sols era objecte de crítiques com a mecanisme legitimador del règim polític, sinó en ella mateixa, en nom d'una visió més evangèlica de l'Església. Admetre indiscriminadament a la celebració dels sacraments, sense una verificació prèvia dels motius específicament cristians dels sol·licitants, era un acte d'hipocresia antievangèlica, i com una complicitat amb els qui concebien l'Església com a «tinglado» i volien mantenir-la com a tal. Plantejant la qüestió en termes més teològics, s'afirmava que sense fe no hi ha Església real (ara i aquí) en la celebració; i sense Església real no hi ha sacrament.

Aquesta opció, amb les seves variants, considerava superficial i ingènua la pretensió de trobar solucions en altres nivells: mentre no es modifiqués la realitat social i eclesial (el nacionalcatolicisme) la catequesi i la reforma litúrgica serien impotents per solucionar el problema.

L'opció radical es va concretar en decisions encaminades a deslligar el fet social-legal, de la celebració religiosa: dilació del bateig, no passar els difunts pel temple, supressió de burocràcia en general i de partides, primeres comunions distribuïdes al llarg de l'any i sense festa, etc. Hi havia l'esperança que l'evolució de la realitat social i eclesial portaria a poc a poc, però inexorablement, cap a una situació més clara, sense que això eximís de fer el possible per accelerar aquesta evolució o autoritzés a restar tranquils davant la situació greu.

Altres posicions, tot i admetent la influència dels factors socials vinculats amb la situació de nacionalcatolicisme, que començava a mostrar senyals de debilitat, pensaven que la situació era més complexa, i apuntaven, amb diversos matisos, cap als costums ancestrals vinculats amb una religiositat poc evolucionada i no específicament cristiana, com una de les causes fonamentals del problema: el debat calia centrar-lo entorn de la religiositat popular.

Les conseqüències pastorals d'aquesta interpretació s'orientaven o bé pels camins de la catequesi pre-sacramental, entesa com un adoctrinament, o bé per una praxi situada en una perspectiva evangelitzadora, exercida en l'acolliment, la proximitat i «simpatia» huma-

na, el diàleg obert i sincer; i això tant en la preparació com en la celebració dels diversos sagraments.

Tot i estar d'acord amb alguns aspectes de la crítica més radical, la denunciaven com a simplista, purista i impositiva, i l'acusaven de perjudicar, a la pràctica, els més senzills i pobres.

Durant els anys més intensos del debat (1970-1975) es va produir una profusió notable de publicacions, reflexions, denúncies i rèpliques, protagonitzades pels portaveus de les diverses tendències, en la majoria pastors, i també per algun teòleg. L'any 1972, el bisbat de Barcelona va enviar als capellans un projecte de reforma del despatx parroquial i d'alguns aspectes de la celebració dels sagraments, tot demanant crítiques i suggeriments sobre les esmenes i realitzacions més urgents. Aquesta iniciativa va possibilitar algunes petites reformes burocràtiques a nivell general però no va entrar en les qüestions de fons.

Per una pastoral popular

A partir d'aquesta etapa, les coses van evolucionar com a conseqüència de diversos factors. Per una banda, la profunda contradicció que suposava el fet de posar en crisi l'administració eclesiàstica (el «tinglado») i alhora sostenir-la de fet, administrant els sagraments que ella mateixa convalidava, va resultar insuportable a molts capellans, sobretot quan l'esperança suscitada pel Concili es va anar convertint per a molts en causa de desencís i frustració. De fet, es va produir un nombre molt elevat de secularitzacions.

Per altra banda, el nou clima va suposar al nostre país el reconeixement de la llibertat civil en matèria religiosa i desmuntava, almenys en part, molts dels arguments que justificaven les preses de posició més radicals.

Noves generacions de capellans accedien a les responsabilitats pastorals a les parròquies populars i els moviments, i es va anar consolidant, enfront de la línia més acrítica i restauracionista, exacerbada per la radicalització, una opció pastoral que apareixia expressada, argumentada i detallada en el document, publicat el març de 1976 per la Delegació de Pastoral Obrera de Barcelona, «Per una pastoral popular dels practicants ocasionals que s'acosten als sagraments», que recollia el treball fet per una colla de parròquies populars.

Aquesta opció s'inscrivia dins el projecte de conformar un moviment de cristianisme popular, una pastoral que partís de la gent, que comptés amb la gent i la seva dinàmica, que educés i alliberés: «Una de les nostres opcions, diu el document, és precisament aques-

ta massa de practicants ocasionals que es resisteix a declarar-se in-crèdula, però també a subjectar-se als preceptes i a les formes visibles de l'Església. Sabem que dins aquesta massa hi ha persones sense fe, persones creients i persones que sovint mantenen un sentit religiós de la vida amb una certa referència a Jesucrist i una certa consciència de classe. No creiem que tancant-los la porta se'ls educui per a ésser més lliures, o se'ls faciliti la fidelitat a Jesucrist i un procés de conscienciació. I, tot i no estar d'acord amb aquesta sacramentalització ocasional, partim d'aquesta realitat que ens ve donada i que nosaltres no hem creat.» Aquesta opció, doncs, considerava la religiositat popular com «una zona evangelitzable», és a dir, com un punt de partida (entre d'altres) en la tasca pastoral. A partir d'aquí es proposaven les actituds necessàries i els nivells objectius d'acció.

El document es tancava amb la visió estimulant d'una Església popular vers la qual es volia caminar amb realisme pastoral, recordant les dificultats a superar a nivell d'organització pastoral (llenguatge, rituals, etc.) i de convergència de mètodes pastorals.

Qüestions pendents?

Des d'aquell moment no s'han produït gaires novetats, almenys sorolloses. L'Assemblea diocesana de Barcelona (1980-1981) va potenciar la línia de l'acolliment i la preparació pre-sacramentals, i de la dignificació de les celebracions. ¿S'havia entrat en una etapa de «normalitat»?

L'any 1982 QUADERNS DE PASTORAL va dedicar el seu número 72 altra vegada a la pastoral del bateig. En el davantal de presentació de les experiències i reflexions hi llegim: «No s'observen massa entusiasmes! És un anar fent, sabent que és una de les feines que han d'assegurar les comunitats parroquials, i que cal fer cada vegada millor. Queden lluny aquelles discussions sobre la sacramentalització. Hom sembla haver-se plegat al possibilisme i haver acceptat que els fets tenen la seva duresa.» Apunta, però, que «hi ha unes qüestions pendents que ja ni es plantegen, però que no han estat resoltes» i que hi ha el risc d'oblidar «el profund canvi socio-religiós que s'està produint aquestes dècades, i d'arreglar-se insensiblement en una línia neo-restauracionista».

En el número següent, d'octubre de 1982, hi trobem un article que fa una valoració de les experiències presentades i admet que seria útil un debat sobre el tema. A la vegada presenta els avantatges de l'opció que fa de la celebració el centre de la pastoral dels sagraments: la comunitat cristiana local (la parròquia), que té la seva ge-

nuïna manera de creure i de pregar, acull en les seves celebracions de pregària les persones que s'acosten per demanar els sagraments en ocasió d'alguns fets importants de la vida, com el naixement d'un fill, el matrimoni, la malaltia o la mort i els ofereix els seus símbols. Des d'aquesta posició, la preparació no és un esforç d'enquadrament ni d'adoctrinament, sinó una aproximació personal que permet fer emergir les disposicions internes dels peticionaris, per tal que siguin assumides i incorporades a la pregària cristiana.

D'aquesta manera i en aquest context, el capellà i els responsables de la pastoral dels sagraments no apareixen com els qui posen condicions per a la inscripció en nom de l'administració eclesial, sinó com unes persones que, en nom d'una comunitat de pregària, situen la petició en el seu veritable marc i faciliten els camins de la pregària comunitària.

Pel que fa a les «qüestions pendents», afirma que caldria verificar quines són en realitat, a la vista dels canvis que s'han produït en tots els ordres i dels nous plantejaments pastorals.

I ara, què?

Després d'uns anys, quan la qüestió de la sacramentalització no és objecte de debat i no sembla que produeixi crispacions, QUADERNS DE PASTORAL torna a presentar un monogràfic sobre el tema.

En aquest camp de la pastoral, com en tots els altres, no tenim ni tindrem mai solucions definitives. Tenim interrogants, ens trobem amb contradiccions, hi ha coses que ens fan patir. També hi ha noves experiències i es fan valoracions noves.

Potser és una hora per ajudar-nos, amb serenitat i esperit dialogant, a buscar camins que ens facin avançar, superant actituds rutinàries, resignades o voluntaristes, i deixant enrera vells fantasmes, per afrontar amb tarannà evangelitzador aquest aspecte del nostre ministeri parroquial.

CELEBRAR LA FE QUE VIVIM

SALVADOR CLARÓS

Allò que he d'exposar és ben senzill i es pot resumir en poques paraules: la fe que celebrem en comunitat l'hem de viure al carrer potenciant la solidaritat, defensant la justícia i vivint la caritat. Aquesta és l'espiritualitat militant.

La fe que celebrem

Celebrar la fe vol dir, per a mi, recordar davant Déu i la comunitat allò que visc «al carrer», és a dir, en la vida quotidiana: allò que faig, que penso, que sento, tot el que forma part de mi mateix i del món on visc.

No crec que es pugui celebrar la fe independentment de la vida i dels fets concrets, perquè aleshores aquesta celebració seria només, reviure un fet històric: la vida i la mort de Jesús, però desproveït de sentit, de transcendència.

No crec tampoc que la fe es pugui celebrar al marge de la comunitat. És clar que recordar les pròpies accions es pot fer en solitari, en un moment de trobament amb Déu, en la pregària. Però *celebrar* implica necessàriament contemplar i compartir el goig de la vida pròpia i de la dels altres, i això cal fer-ho amb el caliu humà i l'acompanyament o la presència testimonial dels altres, dels amics i companys o simplement germans en la fe. I la celebració no és tal celebració i només és un simple acte ritual, si la comunitat no es troba, sinó que només es reuneix fredament entorn d'un altar. Són condicions imprescindibles per a celebrar la proximitat, la comunicació, l'intercanvi, el frec a frec.

Però si creiem que Déu és viu i habita entre nosaltres, actua enmig nostre i a través nostre, estima i vol canviar les persones i transformar les injustícies del món, aleshores, a l'hora de celebrar la nostra fe en aquest Déu, no podem prescindir de tot allò que és real i que forma part, la part més important, de nosaltres: les condicions concretes de la nostra vida: el que podríem anomenar «el carrer»; i aquí

hi posaríem el treball, la família, la política, l'economia, el nostre barri, el país, la sexualitat, la natura, l'enamorament, les coses materials, els amics i els enemics, etc. Tot això és «el carrer», tot això forma part de nosaltres mateixos. I és al carrer on passa tota la nostra vida i per tant el carrer és l'únic lloc on podem viure la fe.

L'eucaristia no pot ser sinó el moment de contemplar i reviuire tot aquest carrer i fer-ne pregària. És el moment en què posem davant Déu totes aquestes condicions de la nostra existència que són les nostres vivències i les de la societat o la comunitat en general. Només així l'eucaristia esdevé una celebració i no un acte d'intimitat.

Fixeu-vos que he invertit l'enunciat de la nostra trobada de grups de la comunitat: No «viure al carrer allò que celebrem», sinó al revés, «celebrar allò que vivim al carrer». I ho he fet expressament perquè crec que és així: primer és el «carrer», els fets, l'acció, la vida; i després la celebració. Ningú no celebra res que no hagi passat, que no hagi viscut.

La nostra comunitat no serà evangelitzadora si no som capaços, en primer lloc, de deixar-nos evangelitzar pels fets i les persones que ens envolten a cada moment al carrer. És a dir, hem de ser capaços de descobrir i veure Déu en el rostre de la gent i en els fets i les accions que vivim i que protagonitzem nosaltres mateixos. Hem de veure el món com el lloc on ens cal portar a terme el projecte de Déu, cosa en la qual nosaltres tenim un paper important a jugar. Evangelitzar, és clar, no és ensenyar el catecisme com diuen que varen fer els espanyols ara farà cinc-cents anys als indis d'Amèrica. Sinó que és donar testimoni, a través de la pròpia vida, de la justícia, la solidaritat i la caritat de Jesús, empenyent així el món cap a la direcció del Regne de Déu.

El testimoni viu i quotidià és la fe que podem celebrar els que creiem en l'Evangeli de Jesús. El testimoni dels moments de solidaritat que vivim al «carrer» ha de formar part important de la nostra celebració. I aquestes petites mostres de solidaritat (la denúncia d'un fet injust, o la donació generosa a algú que ho necessita, o el recolzament solidari...), que són concretes, amb noms concrets de persones, han de constituir una bona base de la nostra esperança com a poble de Déu.

Celebrem que junts com a poble o comunitat col·laborem a anar transformant el nostre entorn i anar canviant els nostres cors.

La celebració, doncs, sempre parteix de quelcom viscut, i vol ser l'expressió de la fe a través del llenguatge de la litúrgia, de la pregària comunitària, dels símbols.

Però no és possible passar directament dels fets a la celebració de

la comunitat: entre una cosa i l'altra cal fer alguns passos, recórrer tot un itinerari de fe.

En primer lloc, partint de l'experiència humana, s'ha d'aprofundir en aquests fets quotidians de la nostra vida del carrer des de l'esperit crític amb nosaltres mateixos i amb la societat, buscant el conjunt de causes tant personals com estructurals o col·lectives que generen la injustícia i el mal que patim o que pateixen els altres.

En segon lloc, hi ha d'haver un trobament amb Déu a l'interior mateix de la vida, reconeixent-lo i descobrint-lo viu entre nosaltres: en el company, o en un gest de caritat, o en una situació de lluita. Ens cal tornar a veure la nostra vida, però llegint-la des de l'Evangeli, per deixar-nos tocar, per deixar-nos prendre per Crist i convertir-nos; és a dir, proposar-nos viure l'experiència com Jesús i els seus deixebles. Aquest trobament amb Déu al carrer i aquesta conversió ens han de portar a sentir la crida de Déu en el nostre interior i a deixar que l'Esperit del Senyor treballi dintre nostre.

En tercer lloc, després d'haver fet un recorregut per l'experiència humana i per l'experiència de fe, cal que hi hagi una expressió de la fe en la comunitat cristiana i en el món.

La celebració és el moment on expressem la fe, però també, on expressem la nostra acció política i social; no política de partits, sinó política de transformació de la injustícia, de superació de la insolidaritat, de la realitat concreta que vivim. I això només es fa a través de l'acció personal i de l'acció col·lectiva. L'acció és també, doncs, expressió de la fe.

Aquest itinerari de fe que parteix del concret de la vida de la gent i que viu i celebra la fe per retornar a incidir novament en la realitat concreta és el que anomenem la revisió de vida. Molts l'hem apresada als moviments; jo, personalment, a la JOBAC i ara, en aquests, moments a l'ACO.

La revisió de vida: el veure, jutjar i actuar, no és un mètode, sinó que és sobretot un esperit: una manera determinada d'entendre i d'omplir de contingut la fe. No una fe abstracta, sinó una fe que parteix de la realitat material i humana del món i ens situa a nosaltres mateixos, juntament amb tots els altres homes i dones, com a protagonistes del pla de Déu, que és la transformació del món.

El món que vivim.

Però, com és la realitat del món que vivim? El que nosaltres vivim no està deslligat de les condicions de vida de la societat. Al contrari, hi estem immersos, i amb les nostres actituds, amb les nostres ac-

cions, amb les nostres idees, estirem o frenem la voluntat de Déu. ¿No serem potser nosaltres els qui, amb la nostra actitud en els llocs on ens movem, estem alimentant el mal del món? Amb la nostra actitud poc exigent amb nosaltres mateixos i poc generosa, amb què moltes vegades ens estimem més la comoditat de quedar-nos a casa davant el televisor que no pas participar en responsabilitats col·lectives. O amb la nostra actitud conformista amb la injustícia, que ens fa callar, en comptes de denunciar quan un company és explotat o acomiadat injustament de la feina, per por a complicar-nos la vida o a ser mal vistos pels nostres superiors. O quan som poc solidaris i girem la cara als problemes de pobresa del tercer món o àdhuc davant el pobre de torn que demana al metro.

Aquestes són les veritables qüestions fonamentals de la nostra fe. Els creients no hem de tenir por d'enfrontar-nos amb aquests interrogants i no hem de sentir-nos estranys en aquest món i prendre actituds defensives.

És clar que la nostra societat actual és una societat laica, a diferència de temps passats, i que això representa, d'alguna manera, la desvinculació entre el fet religiós i la cultura i, per tant, l'acabament de la fe com a fenomen de masses. Ens sentim sols en el camí de la fe, incompresos per companys de treball, amics, o fins i tot familiars. Això ens fa veure clar que la pertinença religiosa no és l'objectiu fonamental de la fe, que l'experiència de la fe no es pot basar en aquesta pertinença. L'Església, en ella mateixa, només és un mitjà, no una finalitat. Precisament viure la solidaritat humana i la passió per la justícia i la caritat més enllà del cercle dels que ens considerem creients és el que dóna credibilitat a la nostra fe i converteix la nostra acció en actes evangelitzadors.

L'Alfons és un company de feina. Sap que soc creient, encara que ell no comparteix la mateixa fe. Abans estàvem junts al comitè d'empresa, però ara ell ja no hi és perquè no es va presentar a les darreres eleccions sindicals. L'empresa el va coaccionar molt perquè no s'hi presentés. Sovint em diu: «no comprenc com pots ser cristià creient i tant revolucionari alhora». Quelcom no li encaixa. Li crida l'atenció la meva fe.

La veritat és que a mi em costa parlar a la feina de la meua fe; però crec que ell intueix que aquesta fe te molt a veure amb la meua tasca al comitè d'empresa.

Una altra de les evidències del nostre món és que aquesta societat capitalista es va tornant cada vegada més conservadora i transmet valors tan negatius com l'individualisme, l'afany d'enriquiment, la competitivitat, el materialisme, el consum que ens fa addictes i dependents del diner: aquest sentit mercantilista, present a tot arreu i

que fa que la gent només es mogui per fer negoci. Les utopies i els ideals no tenen lloc en aquest món tan fortament pragmàtic.

Però enmig d'aquest corrent tant fort i aparentment imparabile, també descobrim petites solidaritats que alimenten la nostra esperança: gent que dóna generosament una part del seu temps al grup d'ajuda fraterna o a l'associació de veïns o per a estar amb els vells. Sí, són gent que coneixem. Alguns són creients, altres no. Conec gent que comparteix el seu sou amb aturats que necessiten diners per viure. Conec alguns joves que fan gratuïtament un reforç a nens del barri amb problemes de fracàs escolar. També conec una noia que és mestra i fa de delegada sindical a l'escola perquè els seus companys no ho volen ser per por o per comoditat. Tinc un amic que passa una part de les vacances en uns menjadors d'estiu per a nens pobres. Tots en sabem, de petits exemples de solidaritat que són tant i tant importants.

Però això sol no és suficient. També correm el risc d'anar-nos justificant nosaltres mateixos amb petits actes de caritat. ¿Donem només el que ens sobra o compartim tot el que tenim? Aquesta és la radicalitat de l'Evangeli. Sinó, podem caure en una certa actitud «socialdemòcrata» que ens tranquil·litza la consciència; és a dir, davant la injustícia endolcim la misèria dels pobres amb gestos de caritat per no qüestionar la riquesa dels rics.

Així, donem el 0,7% del PIB al tercer món, però no els perdonem el deute exterior. Hi exportem armes, comerciem amb els seus territoris, mantenim les seves dictadures. Ens unim a un exèrcit multinacional de les nacions riques del Nord per imposar novament la llei del més fort i poderós allí on s'ha qüestionat aquesta sobirania del diner —la guerra del golf— i per mantenir el nostre alt nivell de vida occidental. Fem conferències de pau a Madrid amb discursos brillants, però no som capaços d'aturar la guerra entre serbis i croats. Construïm vil·les olímpiques i ports esportius, però no resollem els problemes d'uns veïns afectats d'aluminosi que tenen les cases apuntalades des de fa mig any.

¿No ens passa el mateix a nosaltres, que no ens prenem seriosament l'Evangeli de Jesús, tot i celebrar l'eucaristia cada diumenge?

Si ens fixem en l'Evangeli, veurem que el projecte de Jesús no és independent de les circumstàncies concretes de la societat d'aquell temps. Jesús fa un diagnòstic dels mals d'aquella societat i proposa uns camins de sortida: critica les lleis injustes i proposa una nova llei revolucionària: «tornar bé per mal»; critica la desigualtat entre els homes i proposa un nou ordre jeràrquic: «el primer ha de fer-se servidor»; critica l'afany lucratiu, expulsant els comerciants del Temple, i proposa deixar tot el que tenim com a condició per a se-

guir-lo; proposa deixar el consumisme i confiar en la providència.

Aquests són els fonaments de l'estratègia del Regne de Déu. Una estratègia que no passa per la conquesta del poder polític, sinó per la multiplicació de comunitats que, amb la seva acció, vagin donant base social a un món nou.

Les arrels profundes de la nostre fe estan en nosaltres mateixos i en la nostra relació amb Déu. Però el que ens demana la fe és tan simple com preocupar-nos de la vida, de les coses, de les persones i de les condicions concretes d'aquesta vida a través d'actes de solidaritat.

L'espiritualitat militant

La necessitat de viure la fe arrelada en la vida quotidiana, la recerca d'una fe que doni respostes concretes als problemes reals de cada dia, van configurant un estil de viure, de fer i de sentir: una espiritualitat militant:

– una certa sensibilitat que ens fa fixar en els fets quotidians com a punt de partida de tot i també com a punt d'arribada;

– una certa sensibilitat envers l'acció personal i col·lectiva com a mitjà fonamental de transformació de la realitat que ens envolta;

– una sensibilitat per reconèixer Jesús com a punt de referència i model;

– una capacitat de reconèixer Déu enmig de la vida, en les persones, en els fets, en el treball, el barri, a casa...; per descobrir l'acció de Déu en nosaltres mateixos i en els altres.

I així et vas implicant en la realitat, te'n vas fent responsable, t'hi compromets. I és aquest compromís en «el carrer» que ens porta a ser militants d'un projecte, el projecte de Déu.

Deixeu-me que us digui una descoberta que he fet. És molt senzilla i alhora important. Crec que estic implicat en el projecte de Déu i sóc col·laborador d'aquest projecte, és a dir, sóc militant, perquè he descobert que sóc capaç d'estimar.

Fixem-nos bé en això: «Sóc responsable de la meva rosa, diu el petit príncep, perquè és la flor que jo he regat cada dia. És aquella flor que he protegit de les erugues amb una campana. És aquella flor que he contemplat i que fins m'ha fet somniar, puix és la meva rosa». A. Saint Exupéry posa en llavis d'un infant la veritat més essencial de la vida: només som responsables d'allò que estimem, i només estimem de veritat allò que ens ha seduït per la força de la quotidianitat.

És així que la cosa més petita té sentit per a mi perquè forma part

de la meua vida, perquè és propera. Igual com el meu barri, el Poble nou, malgrat els sorolls, els fums, la manca de zones verdes... perquè és el meu barri. «A força de nits estimo la vida i d'ella en vaig fent la millor amiga», cantava Lluís Llach. És aquesta força, que va més enllà de la racionalitat, i que em compromet en l'associació de veïns. La mateixa força que em fa estimar la Tere, la meua companya: amb ella ho comparteixo tot o quasi tot. La força que m'empeny a col·laborar amb la JOBAC com a consiliari laic d'un grup de joves aquí a la parròquia: hi crec molt, en el moviment, perquè hi he passat tant de temps, hi he tingut responsabilitats, hi he conegut tanta gent, hi he après tantes coses...

Són el temps, la gent, les coses i l'acció de Déu que han sembrat en mi la capacitat d'estimar i de sentir-me responsable del que tinc.

I una descoberta més recent encara. Sovint em preguntava quines són les arrels més profundes de la meua fe, és a dir, en què o on es fonamenta la fe: ¿en l'acció transformadora de la meua militància al «carrer»? en el compromès quotidià de solidaritat?, en la pregària?, en pertànyer i sentir-te d'una Església?...

Sovint m'adono del poc fidel que sóc a la radicalitat de l'Evangeli. Quan acaro els meus fets amb l'evangeli, veig la feblesa, la poca confiança que hi ha en mi; i això em desanima i m'angoixa; però em fa veure que, malgrat tot, Déu m'estima, i que probablement allò més fonamental de la fe és precisament l'experiència que tenim cada u de sentir-nos estimats per Déu: l'experiència de sentir el goig de viure el que vius com una presència i una voluntat de Déu. Aquest aspecte més contemplatiu i més vivencial segurament és central en l'experiència de fe, perquè més enllà de la nostra acció transformadora, de la nostra solidaritat, de la nostra capacitat de justícia i de caritat, hi ha també la nostra pròpia percepció i interiorització de com Déu actua, estima i transforma la realitat. Cal saber assaborir, doncs, aquesta experiència perquè la militància estigui ben fonamentada i no es converteixi en simple activisme.

Acabo. Crec que és l'estil de vida de les persones que la formem allò que defineix la comunitat. El nostre estil ha de ser de gent compromesa amb els pobres, amb la classe obrera, que defensem la justícia i vivim la caritat en tot moment, que vivim petites solidaritats que van canviant la societat. Això és el que ha de marcar les nostres celebracions i la nostra vida de comunitat. No ens preocupem tant de la comunitat i preocupem-nos més de ser solidaris amb el món.

QUATRE VENTS

BARCELONA

Acabava la darrera crònica amb la notícia que el nomenament dels dos bisbes auxiliars aniria seguida d'una reestructuració de la diòcesi. En reprendre el fil avui, a dos mesos de distància, sembla ja una notícia vella: tan de pressa corren els fets. Però bé hem de retornar-hi, si volem deixar constància de la marxa de les coses, de la seva significació, de les reaccions i els comentaris. Perquè no és lícit passar per alt un esdeveniment d'aquesta consistència. De fet, ningú no l'hi passa.

He de dir que em poso a escriure amb recança. Hem comentat més d'una vegada entre companys, laics i clergues, aquesta situació paradoxal: en temps de llibertat d'expressió i d'opinió, la nostra Església sembla caracteritzar-se per una gran profusió de converses i comentaris privats i un gran silenci públic. Sobretot, sobretot, tothom deixa quietes les plomes, com si la tinta, de sobte, s'hagués assecat als tinters. Posar-se a escriure, intentar reflectir la realitat, les opinions, els comentaris, pot semblar, doncs, ganes de singularitzar-se, afany de posar-te on

no et demanen i de donar estatut escrit a la xerrameca inconsistent... Motius que recomanarien estar-se'n. Si no me n'estic (i permeteu-me aquesta confessió que em ruboritzo) és per a contribuir modestament a trencar el divorci entre comentaris privats i expressió pública.

L'ordenació dels nous bisbes auxiliars

Va tenir lloc la tarda del diumenge, 22 de setembre, en el marc incomparable de Santa Maria del Mar, plena a vessar. Fins el lloc previst per als preveres va resultar insuficient, i molts d'ells van haver de restar dempeus tota l'estona.

La cerimònia va ser llarga, massa, amb unes lletanies dels sants que van fregar la mitja hora, i una solemne lectura de les butlles pontificies. Però tots vam suportar el pes del dia i la calor —i el bany de suor—, com havíem aguantat el retard de l'inici de l'acte. Tots vol dir tots: laics i capellans. Que a l'hora de la veritat i de les grans ocasions, formem una família que s'estima i que se sent feliç de retrobar-se plegada.

Presidia el senyor arquebisbe de Barcelona, que tenia al seu costat el cardenal Jubany i el senyor nunci. Hi eren tots els bisbes catalans. El president va iniciar l'homília, amb aquestes paraules: «¿Quina raó m'ha mogut a demanar al Sant Pare l'ajut

d'aquesta germans en l'episcopat? L'amor a Déu i l'amor als fills de Déu. La necessitat, més que conveniència, que la persona de Crist i la seva actuació sigui més a prop dels fills de Déu mitjançant els dos nous bisbes».

Acabada la celebració, van llegir unes paraules el senyor nunci i els dos nous bisbes. El senyor nunci va remarcar el caràcter universal de l'episcopat («un do de Déu per tota l'Església estesa de l'Orient a l'Occident») i va recollir i fer seves les paraules del senyor arquebisbe que el nomenament dels dos bisbes auxiliars «respon a la necessitat de fer més visible i més pròxima a tots els fidels la figura sacramental del Bisbe». El bisbe Carrera, en canvi, va utilitzar un altre registre: «Som vostres i ens en sentim. Ens hem fet entre vosaltres. Ens heu fet vosaltres. Hem treballat junts i ara ens agrada sentir que us pertanyem». Quan va saludar especialment el doctor Jubany, l'assemblea va esclatar en un fort aplaudiment; de manera que va haver d'esperar a continuar la seva salutació a «l'Arquebisbe de la Seu primada de Tarragona que vetlla, seguint una antiquíssima tradició, per la comunió de totes les esglésies locals de Catalunya».

«Un pas endavant en la pastoral diocesana»

«El meu desig és que puguem

aprofitar l'avinentesa de l'ordenació dels dos bisbes auxiliars per a donar un pas endavant que possibilita una presència més visible dels successors dels apòstols a la nostra Església particular de Barcelona a partir d'un ministeri episcopal més proper», deia el senyor arquebisbe en una carta pastoral datada el dia de la Mercè. Hi anunciava la nova estructuració pastoral de la diòcesi, amb la constitució de quatre «demarcacions episcopals regides per bisbes auxiliars a l'interior d'una única diòcesi». Dues començaran a funcionar el primer de gener i constituïran «experiències pilot» per a la nova organització diocesana, on s'entrarà definitivament quan siguin proveïdes les dues restants amb nous bisbes auxiliars; mentrestant hi continuaran, encara, els vicaris episcopals de zona. Els bisbes auxiliars s'encarregaran també de delegacions, secretariats i comissions especialitzades. D'octubre a desembre, s'obre un període de consulta, sobretot del consell presbiteral i el consell pastoral. Res d'això no lleva la necessitat d'una reflexió per a preparar el pla diocesà de pastoral, que requereix la més àmplia participació possible de tothom. Fins aquí un resum, ràpid, de la pastoral.

El bisbat entra, doncs, en una doble interinitat: dels vicaris episcopals que han de cessar el primer de gener i dels que cessaran quan arribin els altres bisbes

auxiliars, cosa que no se sap quan serà.

La sort de les zones

Que la consulta s'obri quan ja ha estat creada la nova estructura i que se citi un consell pastoral que a hores d'ara encara no existeix ha ocasionat comentaris diversos, no pas tots elogiosos.

També ha estat comentat el tractament donat a les zones pastorals. S'hi havia arribat després d'un llarg procés, que s'inicia l'any 68, amb el nomenament de quatre bisbes auxiliars del Dr. Marcelo González Martín. És fàcil seguir-ne l'itinerari a través del Butlletí oficial de l'arquebisbat:

– L'any 1968 es creen quatre agrupacions d'arxiprestats, al front de les quals se situen els quatre bisbes auxiliars.

– L'any 1970 el Dr. Ramon Torrella es trasllada a Roma i el seu territori es divideix en dos, que s'encarreguen a dos vicaris episcopals.

– L'any 1973 –ara ja és arquebisbe el Dr. Jubany– es creen les catorze zones pastorals, amb catorze vicaris episcopals; aquestes zones són agrupades en tres territoris episcopals, un per a cada un dels bisbes auxiliars que queden.

– L'any 1976 són suprimits els territoris episcopals i els bisbes auxiliars assumeixen, també, funcions de vicaris episcopals de zona.

– Posteriorment, el Dr. Campmany es trasllada a Madrid (1979), el Dr. Guix és nomenat bisbe de Vic (1983) i el Dr. Daulmal es jubila (1987). Però és nomenat bisbe auxiliar el Dr. Lluís Martínez i Sistach (1987), i passa a ser vicari episcopal de la zona de Sabadell.

Després d'aquest llarg periple, que és fet, sempre, amb consulta dels òrgans pertinents, ara es torna al punt de partida, sense que s'hagi procedit, que se sàpiga, a una seriosa revisió del funcionament de les zones pastorals. D'aquesta manera, la creació de les «demarcacions episcopals» pot ser vista com un retorn als «territoris episcopals» de 1973 o, encara, a les agrupacions d'arxiprestats que van ser fetes l'any 1968 arran del nomenament de quatre bisbes auxiliars. Així, el pas endavant pot semblar, paradoxalment, un pas endarrera, que, amb la supressió de les zones, posa en perill tot el treball de vertebració pastoral que s'hi havia fet aquests darrers anys.

El document del senyor arquebisbe parla d'assegurar un ministeri i una presència episcopal més pròxims. Però, ¿és que no era *episcopal* la presència i l'acció dels vicaris *episcopals*? Ja serà prou difícil que un bisbe auxiliar arribi a tenir a les zones la presència que hi han tingut els vicaris episcopals. Per l'extensió del seu territori, per la feina al front de secretariats, delegacions i comissions, i per les servituds

que comporta la condició episcopal: com que un bisbe fa més patxoca a l'hora de celebrar una festa, les invitacions plouen a balquena. De manera que la condició episcopal de la presència potser augmentarà, però disminuirà necessàriament aquesta presència en la mesura que significa atenció pastoral.

Ja ho apuntàvem a la crònica passada: davant l'arribada dels bisbes auxiliars, el consell episcopal bé ha hagut de buscar una solució per a evitar la multiplicació de nivells i d'instàncies i s'ha inclinat per la supressió del nivell zona. Com comentava algú, els vicaris episcopals s'han fet el seu *hara-kyri*, talment les corts franquistes sota la direcció d'Adolfo Suárez. No és estrany que ara es parli de potenciar els arxiprestats, revisar els actuals, suprimir-ne alguns i ampliar-ne d'altres. Però, si és que es pensa obtenir, així, una demarcació a mig camí entre les zones i els arxiprestats actuals, hi ha perill que no s'aconsegueixi ni l'una cosa ni l'altra i que, en el negoci, perdem bous i esquelles. Déu no ho vulgui!

Moviment presbiteral

Els darrers mesos ha tingut lloc un canvi de destinació pastoral de força capellans, inclosos els responsables del seminari (n'ha estat renovat tot l'equip, llevat de mossèn Joan-Enric Vi-

ves, que ha estat nomenat Rector); la maquinària dels nomenaments ha tingut, doncs, un funcionament accelerat: només cal donar una ullada als butlletins de l'arquebisbat per a adonar-se'n. Això ha comportat efectes concomitants, com tothom pot suposar.

Esmentem per la seva singularitat el que s'ha esdevingut a la parròquia de Sta. Isabel d'Aragó, al barri del Guinardó. Creada cap a finals de la dècada dels 40, a partir de 1966, i sota l'embranchida del concili Vaticà II, va iniciar una dinàmica comunitària. Per Nadal de 1971 van inaugurar-se els nous locals, que els feligresos aconseguien dur a terme amb molta il·lusió, però que també els va costar moltes suors i molts diners de les seves butxaques. Consisteixen en el lloc de culte, la vivenda del capellans i sales per a reunions diverses. Tot plegat uns 500 metres quadrats. El lloc de culte està especialment aconseguit, i facilita una litúrgia pròxima i participativa. Doncs bé, s'ha decidit encarregar la parròquia als PP. Mínims, els quals tenen el seu convent en la demarcació, i traslladar-hi tot el culte. Reunions i catequesi tenen lloc, encara, als antics locals. Però els feligresos es temen que també això s'acabarà. Per molt que hi han maldat, no han aconseguit de mantenir-hi, almenys, una celebració de l'eucaristia cada diumenge. Han d'anar a l'església dels PP.

Mínims on, naturalment!, el culte era tot en castellà (als locals parroquials –també naturalment– era tot ell en català). Però qui fa cas d'aquestes menudències? Ja miraran de concedir-los una entrada petita i dosificada de la llengua del país. Deixem constància, en tot cas, que aquesta «renovació» s'ha fet sense cap consulta a la feligresia: simplement se'ls va notificar.

Consell presbiteral i Consell pastoral

Com que la majoria dels membres del Consell presbiteral ho són en funció de l'arxiprestat al qual pertanyen, i perquè hi han estat elegits pels companys capellans, un canvi d'arxiprestat per part d'un membre del Consell significa, automàticament, un lloc vacant. Per a procedir a la substitució s'ha donat pas al segon més votat a les votacions anteriors, per bé que en algun cas tingués ben pocs vots. S'ha renovat així una bona part del Consell presbiteral, que s'havia constituït tot just el 21 de març. Fins el secretari s'ha trobat que es quedava sense paper. S'ha hagut de limitar a escriure l'acta de la darrera reunió; però, com que ja no és membre del Consell no li ha correspost a ell de llegir-la. D'això se'n diu procedir «ad apicem iuris».

Aquesta primera reunió del Consell presbiteral renovat va

tenir lloc el 31 d'octubre. Les notícies que n'han arribat al cronicista no són pas totes falagueres. La salutació del senyor arquebisbe, l'elecció del nou secretari, proposat pel senyor Vicari general, i la dels restants membres del secretariat es van endur molt de temps i algunes intervencions sol·licitades van quedar pendents per a la reunió pròxima. Algunes de les que es van fer lamentaven la manera com s'havia procedit a la reorganització diocesana (sense consultar els capellans ni el consell presbiteral; no diguem ja el laïcat) i l'afluïxament inevitable que experimentaran les zones pastorals. Unes preguntes per a les quals no hi ha gaires respostes. Quan tanco la crònica s'acaba de celebrar tot just la segona sessió, sortosament amb tot un altre aire. Ja hi retornarem.

I el Consell pastoral diocesà? Cessat «ipso facto» l'anterior amb la presa de possessió del nou bisbe a finals de maig de 1990, un decret seu del 25 de març de 1991 aprovava els estatuts del nou Consell i convocava les eleccions dels membres que ho havien de ser per elecció. A hores d'ara, finals de novembre, no ha estat constituït, encara. Superats els darrers entrebancs, és imminent, per a mig desembre, la constitució d'aquest organisme de participació tan important, que no ha existit durant un bon any i mig.

La nova Universitat Ramon Llull

El dia 30 d'octubre tingué lloc la inauguració de la Universitat Ramon Llull, amb l'inici oficial del primer curs, 1991-92. Va ser a la sala d'actes del col·legi La Salle-Bonanova. Presidien, per part civil, el senyor President de la Generalitat de Catalunya, Honorable senyor Jordi Pujol i, per part eclesiàstica, el senyor President de la Fundació Privada de Catalunya per a la Universitat, Eminentíssim senyor cardenal Narcís Jubany. El secretari del Patronat, doctor Salvador Pié, va dir que la Universitat és «arrelada a Catalunya, dins d'Espanya, i oberta a tot el món». El P. Josep M. Coll, president de l'Equip rector, destacà la voluntat de realitzar l'antic ideal d'«universitat» –fomentar el desenvolupament de totes les dimensions de la persona humana– i la inspiració cristiana que vol orientar-lo. El Dr. Narcís Jubany va dir que volia ser «un mitjà d'humanització, de cultura i de servei a la societat». I el senyor Jordi Pujol va subratllar el paper que la tradició cristiana ha jugat en la nostra cultura i va esperonar els seus dipositaris a continuar fent-la-hi present.

La lliçó inaugural, a càrrec del P. Miquel Batllori –aquest jesuïta i català universal– va respirar tota ella un enamorament de la llibertat. Va començar evocant com la universitat medieval «co-

mença essent un lliure gremi de docents i d'alumnes»; va dir de les universitats catalanes medievals que «solien vantar-se de Reials i Pontificies, però en realitat eren ciutadanes i cíviques»; i en arribar a la que ara comença el seu periple, va afirmar: «Potser alguns haurien –o potser fins i tot *hauriem*– preferit que fos denominada *Universitat lliure d'inspiració cristiana*. Aquest epítet hauria subratllat que no solament la Veritat amb majúscula, la Veritat revelada, ens farà lliures, sinó tota veritat humana». En aquestes paraules alguns hi van entreveure com una posada en guàrdia contra el perill que l'amenaça: que la seva condició de «privada» tendeixi a fer de la «inspiració cristiana» més un dogal de control ideològic que no un àmbit on floreixi a pler la llibertat que és fruit de la veritat: de tota veritat. Com per reblar el clau, el P. Batllori acabava el seu discurs amb aquesta «augural salutació»: «Una nova Universitat privada que veu en l'expressió *d'inspiració cristiana* més un senyal de llibertat que de submissió cega, i que s'aixopluga i empara no tant sota el nom com sota la volada aguilenca de Ramon Llull, és una Universitat votada a la universalitat espacial i a la intemporal perdurança». Vegeu en el requadre un resum més detallat d'aquest important discurs.

Altres centres d'estudi

Quinze dies abans, el 16 d'octubre, va tenir lloc la inauguració oficial del curs acadèmic 1991-92 de la Facultat de Teologia i de la Facultat Eclesiàstica de Filosofia de Catalunya. Va presidir el senyor arquebisbe de Barcelona, Gran Canceller d'ambdues, i va declarar oficialment inaugurat el curs. Abans havia presidit la concelebració eucarística i pronunciat l'homília, centrada en la «Nova Evangelització». «Els sacerdots de la nova evangelització –va dir-hi– necessiten una bona cultura teològica, bíblica i litúrgica, bon sentit de la història de l'Església i de la cultura, i bona formació de la filosofia cristiana i dels corrents filosòfics d'avui, amb capacitat de discerniment». La lliçó inaugural, pronunciada per mossèn Antoni Pladevall, commemorava els nou-cents anys de la restauració de la Seu Metropolitana de Tarragona. Va referir-se a un dels aspectes més sobresortints de la història de la nostra província eclesiàstica: la llarga sèrie de concilis provincials: «De Tarragona i dels seus concilis –va dir– havien de sortir, a partir del segle XIII, les directrius que portaren l'Església del nostre país a una trajectòria brillant i responsable dintre l'Església medieval europea».

L'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona (l'ICESB) ha experimentat una renovació

El discurs del P. Batllori

Després de donar una ràpida ullada a les universitats catalanes medievals i al naixement de les universitats d'inspiració cristiana a l'Amèrica Septentrional i, posteriorment, a Europa (a França amb el nom d'Instituts Catòlics), el P. Batllori va centrar-se en els anys de la segona República espanyola, i es referí a l'ensenyament cristià superior de nivell universitari, qüestió que es proposaren de seguida els bisbes més intel·ligents de l'època. En seguí els meandres, amb una atenció particular i laudatòria a l'acció del cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer, arquebisbe de Tarragona, cap del comitè de Presidència de tota l'Església espanyola de 1931 a 1934, i al treball de diverses conferències episcopals tarraconenses que s'aplegaren també sota la seva presidència de metròpolità.

Desembocà així en aquell Institut Superior de Cultura Religiosa que es fundà a redós de la Biblioteca Balmes. Aquells anys, va dir, «tot el clergat culte de Catalunya, tan el diocesà com el regular, i tots els intel·lectuals catòlics autènticament catalans acceptaven a ple cor la guia i el patronatge d'un arquebisbe que s'havia mantingut sempre fidel al jurament de defensar el privilegi de la seva capital d'anomenar-se Primada de les Espanyes, i a la defensa, ensems, dels drets naturals inherents a la llengua catalana». Sota la inspiració del cardenal, l'ànima en fou «un jesuïta, el benèmerit i tan oblidat o àdhuc desfigurat pare Ignasi Casanovas». Inicià pròpiament les seves tasques l'any 1934 amb uns Cursos de Cultura Religiosa Superior, «amb la cooperació de la Federació Catalana d'Estudiants Catòlics, de la Junta diocesana barcelonina d'Acció Catòlica, de la Federació de Joves Cristians de Catalunya, i dels estu-

dians provinents de les congregacions marianes». Al pluralisme de l'alumnat hi responia el del professorat, procedent de diferents ordes religiosos, de la Universitat de Barcelona (com el doctor Ramon Roquer), del sud de Catalunya (com el doctor Joan Bpta. Manyà), i de diversos seminaris, entre ells el de Mallorca. «Però aquell Institut superior pogué viure només dos anys, fins als antecedents immediats de la desfeta de 1936».

La Universitat Ramon Llull neix en un panorama profundament canviat. El P. Batllori en destacà la celebració del concili Vaticà II, el recobriment de l'autonomia de Catalunya «no solament política, sinó també intel·lectual i global», i el fet —tot un símbol— que l'acord parlamentari que donava el vist i plau a la seva creació fos pres per unanimitat de tots els partits polítics presents a la cambra: «representava certament un augment inversemblant de civilitat col·lectiva del nostre poble, però també un precedent i quasi miraculós augment de civisme per part de tota l'Església Catalana — qualitat que no era, ni molt menys, tan unànime en tot el clergat català dels anys trenta».

Per a acabar, el P. Batllori va voler agrair «que aquesta Universitat, privada de nom i lliure d'esperit, l'hàgiu emparada sota el nom de Ramon Llull. El ressò de la seva llengua i del seu pensament ultrapassa de molt els límits del nostre actual àmbit polític i esdevé immediatament universal (...) De Llull admira el seu interès per l'home, per la natura i per tots llurs problemes, que eren els problemes fonamentals de la filosofia moderna». I clougué el seu discurs amb una «augural salutació» que hem reproduït en el cos de la crònica de Barcelona.

en els seus òrgans rectors. A finals d'octubre va ser notificat a la senyora Maria Martinell, fins aleshores primera responsable de la institució en qualitat de Directora, que el senyor arquebisbe havia nomenat el doctor Salvador Pié i Ninot com a President de la institució. Aquest càrrec, que preveuen els nous estatuts aprovats el 1990 –i que pot coincidir o no amb el de Director–, l'exercia des d'aleshores la senyora Martinell en qualitat de Directora. El nou President ha començat a actuar i ha introduït canvis en la Junta de govern. Aquest fet fa augurar modificacions en l'orientació de l'Institut, cosa que es relaciona amb la nova universitat Ramon Llull.

Deixem constància, finalment, d'una sèrie d'actes inaugura-
rals:

– el dia 1 d'octubre, inauguració de curs, el vintè, a l'Institut de Teologia de Barcelona. Presidí el senyor arquebisbe i llegí l'oració inaugural el doctor Josep M. Guix, bisbe de Vic, amb el títol «La recepció de la Rerum Novarum a la Tarraconense»;

– el dia 8, inauguració del primer curs de l'Institut de Teologia Espiritual de Barcelona. Presidí el senyor arquebisbe i pronuncià la lliçó inaugural el Dr. Olegario González de Cardedal, de Salamanca, sobre «Mística, razón y futuro de Europa»;

– el dia 10, inauguració del curs, el vint-i-quatrè, al Centre d'Estudis Pastorals de les diòce-

sis catalanes. Presidí el senyor arquebisbe de Tarragona, doctor Ramon Torrella, que n'és president del Consell de Direcció. Lliçó inaugural a càrrec de mossèn Josep Raventós i Giralt, prevere tarragoní i historiador, sobre «Els concilis provincials tarragonesos. Lliçons per a avui». En un altre número el publicarem íntegre; publicarem així mateix la memòria de secretaria i donarem més notícia de l'acte;

– el dia 14, inauguració del curs, el setè, al Centre d'Estudis Familiars. Presidí el Dr. Joan Carrera, bisbe auxiliar de Barcelona. Lliçó inaugural a càrrec del P. Francesc Abel, jesuïta, director de l'Institut Borja de Bioètica, sobre «Visió de la família: llum i ombres des de la perspectiva clínica».

Naturalment, aquests dies han tingut lloc moltes altres inauguracions. Tothom comença el curs i ho fa amb empenta renovada. Però no pretendreu pas que aquesta crònica ho reculli tot fil per randa. Deixeu-me deixar constància, abans d'acabar, que la Fundació Joan Maragall va organitzar un simposi internacional (el que fa tres) sobre «Cristianisme i societats avançades» els dies 21, 24 i 28 d'octubre; que el dia 12 de novembre tenia lloc la presentació del llibre de mossèn Josep Maria Rovira i Bellosó «Societat i Regne de Déu», a càrrec del senyor cardenal Jubany; i que el dia 9 de de-

sembla era presentada la sèrie «Justícia i Pau», que promouen Justícia i Pau i l'editorial Barcanova; i, finalment, ja que la notícia és endarrerida, que el 9 de maig tingué lloc la presentació del llibre «L'integrisme a Catalunya», obra en col·laboració de mossèn Joan Bonet i Baltà i mossèn Casimir Martí, aquest darrer director de l'Arxiu Nacional de Catalunya.

I ja n'hi ha prou d'aquest ram.

«Balmesiana»: rèquiem o renovació?

Aquests darrers mesos també s'ha comentat força entra el clergat el fet de la Residència Balmesiana de la Casa Sacerdotal de Barcelona.

El 31 de juliol, la majoria dels qui acostumaven a trobar-s'hi al migdia van aplegar-s'hi per al darrer dinar comunitari abans de la dispersió. La casa on havien trobat aixopluc, des de 1939, tants capellans del bisbat –i d'altres bisbats–, entre els quals un mossèn Pere Tarrés i Claret i un mossèn Narcís Jubany i Arnau, l'única residència oberta a Barcelona per a capellans en actiu, es tancava l'endemà, primer d'agost, per a procedir a la seva renovació a fons.

Per ara han estat redactats i aprovats uns nous estatuts de la «Fundació Casa Sacerdotal de Barcelona» i han estat nomenats

els seus patrons, presidits pel Sr. Vicari general com a Delegat permanent del senyor arquebisbe. Tanmateix, les obres de remodelació encara no han començat.

Mentre esperem que arribi a fi de bé la construcció de la nova Residència, val la pena d'evocar la història de la que ara s'ha clausurat.

L'any 1921 es va instal·lar al primer edifici del carrer Duran i Bas 9 i 11, encara en construcció, una comunitat de tres preveres, director i redactors del «Foment de Pietat». El 1927 se'ls afegeix un altre capellà, director de la Biblioteca. Uns anys després, els residents ja eren cinc. Tots ells tenien un benefici eclesiàstic, lligat amb el càrrec de «redactor».

De 1936 a 1939 la residència resta tancada, a causa de la revolució i la guerra.

A finals de 1939, «teniendo en cuenta las calamitosas circunstancias de tantos eclesiásticos que se habían quedado sin hogar, se amplió la comunidad, admitiendo a sacerdotes no redactores ni ligados a los trabajos de la casa y ofreciéndoles la nueva residencia, con 10 habitaciones, en el último piso del segundo edificio, entonces terminado» (De l'opuscle «Una institución sacerdotal». Barcelona, 1948, p. 21, d'on hem tret també les dades anteriors).

Ara, al moment de clausurar-se, hi residien vuit sacerdots de-

dicats al servei pastoral diocesà i dos extradiocesans, i hi anaven a dinar, regularment, quatre sacerdots diocesans més i algun altre de manera esporàdica.

Cada vespre, quan el porter dona el tomb a la clau i tanca la portalada que emmarquen unes dovelles amb la inscripció incisa de «Casa Sacerdotal de Barcelona», aquell casal del carrer de Duran i Bas, a quatre passes del Portal de l'Àngel i la Via Laietana, no deu saber avenir-se gaire a la perspectiva que només restin a la casa tres úniques persones: el porter, la seva esposa i el senyor Rector. I deu experimentar una fonda recança i una misteriosa solitud.

Hi ha més notícies

Naturalment, hi ha més notícies. Però aquesta crònica ja és prou llarga i ha arribat l'hora de posar-hi el punt final. Ho faig amb l'esperança que la diòcesi superi els punts foscos que he apuntat, enforteixi els seus lligams comunitaris i vagi avançant de debò, segons la línia del concili, per camins de participació i corresponsabilitat de tots, laics i clergues, que bé deu ser una manera de traduir i realitzar el vell ideal de la comunió, tal com apareix ja a les primers pàgines del llibre dels Actes dels apòstols.

Josep M. Totosaus

GIRONA

Quan arriba la tardor, Girona exulta. Les pedres mil·lenàries de Girona necessiten les pluges de tardor per a desensonyar-se. Quan els rius baixen plens («sota el pont camina l'aigua trista / és l'aigua de la pluja de Tots Sants», diu el poeta) els gironins retornen a casa. En l'àmbit domèstic es produeix un frenètic obrir i tancar armaris. La roba estiuenca és substituïda pels jerseys de llana i per les gavardines. Els gironins surten al carrer i prenen la ciutat a l'assalt. Els aparadors s'il·luminen. Els vidres dels bars s'entelen. Les ramblles i els porxos ressusciten, les aules engoleixen famolenques els estudiants de tota la comarca, que enyoren l'estiu i les platges mentre fan cua a les llibreries per a comprar els llibres de text. L'allau de turistes ha disminuït sensiblement, però encara se'ls veu pels volts de la catedral, badoquejant. Els turistes arriben a Girona al mateix temps que les orenetes, però se'n van més tard. Fins ara han estat els amos de la ciutat. Quan la calor apreta, els gironins emprenen l'èxode. Pels carrers empedrats només hi transiten turistes. Quan comença la tardor, però, Girona recupera el seu ritme vital. La Girona turística deixa pas a la Girona comercial i universitària. Tot recomença. També la vida parroquial. Es tanca un parènte-

si i comença la nova crònica del fets.

Inici de curs

L'ordenació d'un nou prevere –en Joan Boadas– ha estat el detonant. El seminari –l'església de Sant Martí– es va omplir de gom a gom. Una cinquantena de preveres es donaren cita al presbiteri per imposar les mans al novell sacerdot, fill dilecte de la parròquia del Pont Major. Ara en Joan ja és al peculiar viatge de noces de tot nou capellà: fa de vicari a la parròquia de Sant Josep, de Girona. No fa gaire va tenir ocasió, per primera vegada, d'assistir a una reunió d'arxiprestat. De la teologia dogmàtica a la pastoral parroquial; de la teoria a la praxi; de l'aula al quírofán: així és la vida.

L'Institut de teologia ha obert les seves portes. Cada vegada és més clar que aquesta opció de futur –facilitar els estudis de teologia als seglars– és la millor manera de caminar endavant. Potser és l'única manera d'aconseguir la total desclericalització (quina paraula més enrevessada!) de l'Església. El dia que capellans i seglars puguem parlar de tu a tu, en pla d'igualtat, de les coses de Déu i de l'Església, la dinàmica pastoral (i les reunions parroquials) prendrà un altre caire. I el capellà no se sentirà tan sol. Segur que no. I també –qui sap?– algunes reivindi-

cacions que encara no es consideren viables esdevindran factibles.

En el moment d'escriure aquesta crònica l'ambient que es respira és el propi d'un començament de curs. La jornada del Domund, quan els arbres de la Devesa es vesteixen amb la casulla daurada, ens convida a sentir la catolicitat de l'Església. El Papa és al Brasil. I aquí, a casa nostra, l'Enric Tubert, que va visitar el bisbe Casaldàliga, ens passa les diapositives d'aquell racó de món que tothom coneix. El Canigó porta caputxeta blanca, i això vol dir que l'advent és a les portes. El cicle etern. El calendari litúrgic és un dels nostres trossos més bonics. Ens marca les pautes del viure. El ritme d'ara és un ritme incitant. S'acaba l'any litúrgic i està a punt el començament d'un altre. Un record pels qui recentment ens han deixat (com ara mossèn Rafael Duran i Tubert) i una agenda plena a vessar: reunions, recessos, més reunions i posada en marxa de tot allò que configura la nostra raó de ser.

Record de l'estiu

Si giro la vista enrera (i cal que ho faci) les activitats més destacades d'aquest estiu passat són les colònies i les jornades d'arxiprestos. Les colònies d'estiu guanyen adeptes any rera any, la gent confia (i cada vegada

hi confiarà més) en els nostres monitors. Això exigeix un major desvetllament. La Coordinadora catalana de colònies, casals i clubs d'esplai acaba de celebrar una gran trobada al santuari de la Mare de Déu del Collell. I pel que fa a les jornades d'arxiprestos, és ara, amb el nou curs encetat, quan ens arriben les notícies del treball realitzat. Han treballat de valent, però —ai las!— no han parlat gaire dels problemes de base, dels problemes parroquials, que hauria de ser el gran tema quan es reuneixen els responsables dels arxiprestats. O no? Alguns pensen, no sense raó, que quan ens embranquem en discussions teòriques és que els problemes *reals* ens espanten. O potser no; potser ens espanten les discrepàncies que inevitablement es generen quan ens plantejgem problemes reals. Si així fos, hauríem de recordar allò que un dia va escriure en Jaume Lorés: «La manca de discrepància és una prova de la manca de fe». O bé —gosaria afegir jo— una manca d'esperança. Només calla aquell que no creu que les coses puguin canviar. I calla també el conformista, el que no vol que les coses canviïn, perquè tot li està bé.

Des d'aquestes ratlles saludem els nous nomenaments que a hores d'ara ja han pres possessió dels càrrecs que el bisbe Jaume els ha encomanat. No cito els noms però deixo constància del fet.

Els premis Bertrana

En un altre ordre de coses, l'inici de la tardor ens porta la festa literària dels premis «Bertrana». Una festa polèmica, que no acaba de trobar aquell escaif popular que demana i necessita. Una vegada més ha servit per donar pas al tòpic. El guanyador de torn —en aquest cas, la Maria Antònia Oliver—, després d'embutxacar-se el premi, ha declarat a la premsa que a Catalunya hi havia massa premis literaris. Quin món! Els gironins, però, *passen* de tot això; la literatura que ara preocupa els gironins només té dues lletres: la lletra *G* i la lletra *I*. Cada dia circulen més cotxes amb la matrícula *GI*, cosa que neguiteja el governador civil, que no entén res de res i tanmateix s'entesta a governarnos.

Jaume Reixach

MENORCA

Com ja vam dir a la crònica anterior, mossèn Francesc Ciuraneta i Aymí, secretari de l'arquebisbe Carles, de Barcelona, ha estat designat nou bisbe de Menorca. Va néixer a la Palma d'Ebre (diòcesi de Tortosa) el 12 de març de 1940. Després de preparar-se al seminari de Tor-

tosa, va ser ordenat prevere el 1964 i ha estat vicari de Flix, rector de Vilalba dels Arcs i arxiprest d'Amposta. Entre les responsabilitats diocesanes que li han estat confiades destaca la de Vicari episcopal d'apostolat seglar i secretari general del sínode diocesà de Tortosa.

Primers ressons

Arran del seu nomenament ens envià una salutació en la qual deia: «Com una sorpresa més, m'ha arribat aquesta elecció per a l'episcopat per a regir en nom del Senyor la diòcesi de Menorca. Confio en la vitalitat present de l'Església que pelegrina a Menorca. Ja des d'ara em poso a la disposició de tots, amb una salutació ben cordial per a tothom: Que la Mare de Déu del Toro ens embolcalli amb el seu mantell de misericòrdia».

No tal sols les campanes de Palma d'Ebre repicaven amb alegria. Ho feien també les de la catedral de Menorca quan, el dia 12 de juny a les dotze del migdia, el Dr. Manuel Ureña i Pastor, encara administrador apostòlic de Menorca, feia saber al Consell de consultors la bon nova: «El Sant Pare ha designat com a bisbe de Menorca mossèn Francesc Ciuraneta». Alguns membres del consell no sabien qui era, alguns altres en tenien alguna referència. El Dr. Ureña ens el definia així: «Persona

molt simpàtica, intel·ligent, culta i amb gran capacitat pastoral. Crec que serà un gran bisbe».

Ens agradà la resposta que donà en una entrevista sobre com un bisbe ha de servir l'Església. L'autoritarisme —deia— no pot ser un camí pastoral vàlid. El bisbe s'ha de servir del Consell del presbiteri i del Consell de pastoral.

Qüestions pendents

És veritat que, en aquest any i mig d'espera, la vida eclesial no s'ha extingit. Però al nou bisbe l'espera una partida de qüestions necessitades de resposta clara i ràpida. Com aquestes:

El Consell diocesà de pastoral, integrat per representants de les comunitats i els moviments, necessita prest de ser refet i convocat.

El Consell del presbiteri, a través del qual es coordina el clergat entorn del bisbe per a la direcció pastoral de la diòcesi, direcció que ens fa falta i que voldríem que s'activés ben prest.

El Seminari diocesà. Després d'uns anys de restar tancat, va ser reobert l'any 1984 i ens ha donat quatre diaques i un prevere, a més d'un nombre reduït de joves que hi han fet estudis teològics. Aquest curs, però, els seminaristes reals només són quatre. Ens ha resultat una mala experiència tenir tots els semina-

ristes estudiant i formant-se fora de la diòcesi. La pastoral vocacional s'ha d'animar i d'impulsar.

Esperen el seu torn de renovació *els arxiprestos, els sacerdots d'algunes parròquies, membres de delegacions diocesanes*. En concret, la delegació de joventut mereix una cura especial i la d'ensenyament reclama directrius clares.

Per damunt d'aquestes i d'altres qüestions, esperam, com ens ha dit el bisbe, «que l'Evangeli de Jesucrist, l'esperit de les benaurances, esdevingui cada cop més l'eix vertebrador de la vida dels feels menorquins».

Primeres impressions

Alguns membres del Col·legi de consultors vam anar a visitar-lo dia 27 de juny passat. Vam tenir la sort de ser portadors de bones notícies. El nou bisbe

– *ens va entendre*: ell també sentia l'absència tan llarga de pastor a la diòcesi. Però hi posava amor i humor. Ens deia: «tant de temps sense bisbe, us haureu acostumat a caminar tot sols»;

– *el seu tarannà era senzill*: li feia una certa gràcia que, sentint-se ell mateix encara sacerdot col·laborador de l'arquebisbe Carles, fos per a nosaltres el «senyor bisbe»;

– *era conscient que es descollocava*: instal·lat a Barcelona, estava a punt de viure un nou èxo-

de; desconeixia «cal bisbe» de Menorca i vindria sense cap persona de la seva confiança;

– *la seva ordenació seria el 14 de setembre*; molts d'amics hi vindrien, entre ells, els seus dos equips de matrimonis de la Mare de Déu. Estava integrat, idò, en els EMD que, a Menorca, no tan sols tenen bona base, sinó que, per damunt de tot, comencen a fruit d'estima i confiança;

– *el seu lema episcopal seria «Evangelitza els pobres»*. La seva intenció, en l'exercici episcopal, connectava amb l'estil de bisbe que molts proposàvem: pobre i amant del pobres!;

– *el seu demble era més de germà que de buròcrata*: «a Barcelona estic enmig de tasques quasi multinacionals; arribat a Menorca tornaré a les meves tasques familiars», ens deia.

Durant la conversa, la seva rialla va ser constant i fresca. Un riure de «ja, ja, ja» que ens captivà. Un riure que, segons ens diria Vera F. Birkenbihl, manifesta força, energia, alegria i bon humor.

Reflexions i esperances

L'ordenació d'un nou bisbe motivà moltes reflexions i reanimà esperances. Els seglars van opinar a les pàgines del «Diari Menorca». Deien:

– «Esper que la nostra comunitat diocesana s'encamini més en els problemes de la societat

menorquina i hi faci la seva específica aportació» (Miquel Mont i Carreras. El Roser. Es Castell);

– «Voldria que el nou bisbe estigués en la línia del concili Vaticà II i que no es deixàs absorbir per la institució» (Joan Miquel Pons Vinent. St. Antoni. Maó);

– «Trob que haurem de tenir clar que no ve a servir les meves idees ni les d'un grup o un altre, sinó que ve a servir l'Evangeli i, per tant, no vull exigir-li que sigui fidel més que a l'Evangeli» (Llorenç Brondo Jover. La Catedral. Ciutadella);

– «Desitjaria un bisbe que s'estimi ell mateix com a persona i que estimi el compromís adquirit, per estimar així els altres segons la diversa realitat que hi ha a cada poble de la nostra diòcesi» (J. Lluís Pons Enrich. St. Bartomeu. Ferreries);

– «Desig que sigui capaç de dur l'església de Menorca endavant amb uns accents més aviat progressistes» (Maria Encarnació Florit. Sant Martí. Mercadal);

– «Que sigui regalim inesgotable d'aigua fresca per a tots, per a tots els pobres, en el sentit més profund de tot allò que vol dir pobresa. Desig que la seva veu sigui engrescadora, plena d'esperit jove» (Anna Camps Cortés. Sant Antoni M. Claret. Ciutadella).

Anhelar aquestes coses i fer-ho del bisbe Ciuraneta ja és seriós.

Indica, en el fons, que som nosaltres que esteim disposats a viure segons el concili Vaticà II; a servir l'Evangeli; a ser col·laboradors del bisbe; a ser persones senzilles i obertes; a estimar-nos com a persones concretes i com a realitats col·lectives concretes; a estimar la pobresa...

L'ordenació episcopal

La família diocesana es disposava per a la festa. El Col·legi de consultors havia preparat l'ordenació: catequesi prèvia, litúrgia de l'ordenació, ornamentació de la catedral, autoritats civils, mitjans de comunicació, llibret per a l'ordenació, acollida de bisbes i acompanyants...

Com ho havia fet tantes vegades, l'esvelta i ampla nau gòtica de la catedral acolliria l'Església de Déu que és a Menorca, en comunió visible amb les esglésies germanes i amb el ministeri de Pere, que ens presideix en la caritat. Tots, de bell nou, estàvem a punt per sentir-nos comunitat que camina en la història dels homes, poble en marxa per les senderes dels anys. Per açò escrivia al «Diari Menorca» el delegat de mitjans de comunicació social, en Josep Manguan: «La comunitat catòlica de Menorca, que acull gojosa el bisbe Francesc, és una realitat viva. Els creients no són mòbies de museu, ni l'església una inerta relíquia del passat. Segurament allò

que més la defineix és l'acostament, l'estimació i el servei al món, síntesi dels lemes dels tres bisbes postconciliars: "Per atansar-me als homes", "Va estimar el món", "Evangelitzar els pobres". Tot un programa de renovació eclesiològica i pastoral».

El bisbe ens escrivia: «S'apropa la data de la meva ordenació episcopal. Aprofit l'avinentesa per dirigir-vos novament unes paraules. Em plau d'invitar-vos ben cordialment a participar en aquesta celebració, que tindrà lloc a Ciutadella, a la catedral, el dissabte, 15 de setembre, festa de l'exaltació de la santa creu. Esper que la celebració de la meva ordenació episcopal ens ajudi a desvetllar la nostra fe en la missió del bisbe, a enfortir l'esperança en les possibilitats de la nostra església diocesana, a encendre la nostra caritat entre nosaltres»

La catedral estava plena de gom a gom. La comunitat cristiana de Menorca, era d'esperar i ho era amb gust, va viure intensament i participativament aquesta ordenació, juntament amb els cristians vinguts de Palma d'Ebre, Amposta, Tortosa, Barcelona, Flix, Vilalba dels arcs, València, Benicarló, Rossell, Deltebre-La Cava, Campredó, Sant Carles de la Ràpita, la Bisbal de Falset, Sabadell, Tarragona, Sant Sadurní d'Anoia... Acompanyaven l'ordenand el nunci apostòlic, Mario Tagliaferri, els arquebisbes de Barcelo-

na i València, Ricard M. Carles i Miguel Roca, l'administrador apostòlic de Menorca, Manuel Ureña, els bisbes de Menorca, Teodor Úbeda, de Solsona, Antoni Deig, de Tortosa, Lluís Martínez, de Tarassona, Miguel Asturmendi, els bisbes auxiliars de Barcelona i València, Ramon Daumal i Rafael Sanús, respectivament, els encara bisbes auxiliars electes de Barcelona, Joan Carrera i Carles Soler. Un centenar de sacerdots vinguts de tota la diòcesi i d'altres diòcesis germanes obrien el pas en la processó d'entrada.

El sacerdot que havia batejat el nou bisbe, en Tomàs Sanz, li va dir, quan l'abraçava: «Francesc, que la mitra no et pugui al cap. Entronitza-la al cor».

En acabar l'eucaristia, el nostre bisbe ens dirigia la primera al·locució i ens deia: «Convoc tots els benvolguts diocesans a compartir amb mi la càrrega de l'episcopat, feixuga per la responsabilitat que comporta i lleugera per la generosa col·laboració que esper trobar; amb vosaltres sóc cristià, per a vosaltres, bisbe; desitjaria que l'acció pastoral tingués com a destinataris, no exclusius però sí preferents, els pobres; heu de saber situar-vos els laics en aquells llocs de la vida social i pública on es juguen, principalment, les condicions humanitzadores de les persones; sou homes i dones de l'Església en el cor del món i homes i dones del món en el cor de l'Es-

glésia; aquí em teniu a la vostra disposició».

Confirmació de càrrecs

El nou bisbe confirmà, el 17 de setembre, els càrrecs de la seva confiança: Sebastià Taltavull continuarà essent Vicari general; Carme Manonelles, continuarà en la seva tasca com a secretària general i notària del bisbat; i el nostre sempre estimat i valorat en Rafael Oleo actuarà com a assessor jurídic.

El bisbe viu, ara per ara, –ell mateix ens ho ha manifestat– «un moment de roses, com si estigués en un viatge de nuvis». Li esperen moltes tasques. Però el que creiem molts és que *a nosaltres* ens esperen moltes tasques. El bisbe ha dit: «No vull que el bisbe sigui una figura ornamental per a ser convidada a totes les festes; vull una presència més pastoral, i don més valor a la participació en un consell de pastoral per a estimular i animar. Anem per feina». Molts ensumem que ens farà moure a tots, que ens voldrà veure vigilants, a punt. Tant de bo sigui així! Tant de bo que tots, bisbe i cadascú dels creients de Menorca, sàpia assumir el seu rol en funció del bé comú.

Adéu al bisbe Ureña

No ho hem dit tot, natural-

ment, sinó que ens queden moltes coses al tinter: campaments d'estiu, vots solemnes al monestir de Santa Clara, a Ciutadella, de na Catalina Barber, ferrerienca... I el més important: donar les gràcies i dir un afectuós adéu al bisbe Ureña. Ha acabat el seu servei entre nosaltres. Prepara les maletes per a anar-se'n a Alcalà d'Henares. Ha actuat sempre ple de bones intencions i ha demostrat ser no tan sols un intel·lectual que estima l'Església des del seu tarannà personal, sinó també un pastor que ens ha estimat i ens ha dit: «Tenc el cor romput en deixar una església –la de Menorca– que ha estat místicament la meva esposa, on he treballat amb gust i en comunió. Deman perdó a les persones que hagi pogut ofendre, i sàpiguen que on estigui jo hi haurà un amic dels menorquins». Gràcies, Manolo! Que el Senyor t'acompanyi en el servei de la nova diòcesi.

I acabem, per avui, amb les paraules que Josep M. Garrut, director de la casa-museu Gaudi, escrivia al diari «Menorca» el 14 de setembre: «La seu de Menorca i els seu episcopat és tan antic com la bona gent vinguda de Catalunya que l'ocupà, és a dir, des de la conquesta de l'illa pel rei Alfons III. I no volem anar més enllà, en temps pàleo-cristians, com ho certifiquen Son Bou, Es Fornàs de Trello, Cap d'es port de Fornells, etc. S'esdevenia el fet de la conquesta l'any 1287. I

a Ciutadella, que amb aquest nom ja l'anomena Jaume I a la seva "Crònica", s'alçarà la catedral damunt la mesquita musulmana i tindrà el traç des temples catalans, una obra gòtica de finals del segle XIII i inicis del XIV, amb tota la sobrietat i austeritat de l'arquitectura pròpia d'aquest sector d'Europa.»

J. Bosco Faner

TARRAGONA

L'estiu fa baixar la dinàmica pastoral de parròquies i moviments. Però amb l'inici de curs tot reprèn nova vitalitat. Ressemyem ara dues trobades generals.

Trobada de preveres

Com cada any, la trobada de preveres de començament de curs ha tingut lloc a la Selva del Camp.

Per començar, el bisbe Josep Campmany glossà el lema del Domund d'enguany: «Jesucrist, un dret de tot home». Es recolzà en diversos documents del papa per refermar el sentit missioner que ha de tenir l'Església sempre i a tot arreu.

De seguida, mossèn Miquel Barbarà, Vicari de pastoral, exposà els «Objectius i algunes ac-

cions diocesanes per al pla de pastoral de l'arxidiòcesi de Tarragona».

Vet ací els *objectius* per al trienni 1990-1993: impulsar una nova evangelització en la nostra societat (objectiu general); aprofundir el sentit de la vida comunitària i sacramental, promoure les vocacions al presbiterat i al diaconat permanent, promoure els ministeris confiats a laics, instituïts a l'arxidiòcesi, promoure un laicat participatiu i compromès en el món, fer que siguin evangelitzadors els contactes personals amb motiu de la petició ocasional de sagraments i altres serveis (objectius específics del trienni); i fer créixer el sentit de pertinença a l'església particular de Tarragona com a misteri de comunió (objectiu específic per a l'any de IXè. centenari de la restauració de la seu metropolitana de Tarragona).

Els objectius es concreten en *accions diocesanes conjuntes*: formació dels laics que tenen responsabilitats pastorals, atenció a les necessitats materials i espirituals dels preveres (en concret, una residència sacerdotal), reflexió per arxiprestats amb reunió final conjunta, constitució dels consells de pastoral parroquials i arxiprestals, reflexió del Consell diocesà de pastoral sobre el testimoniatge envers els més pobres i marginats, activitats dirigides a sectors concrets de la pastoral, visites a l'amfiteatre i a la catedral.

Finalment, el calendari previst per a totes aquestes accions.

Així, doncs, tenim gra fort no només per a aquest curs, sinó per a uns quants anys i tot. La maquinària té un projecte ben agosarat, cert; però, qui el posa en marxa?; i, cosa més difícil, qui el mantindrà en marxa? Els preveres està clar; però no només ells: calen també col·laboradors laics en tantes parròquies i comunitats que ajudin a fer avançar un poble que es diu cristià. Els objectius planen, doncs, sobre la pastoral de cada lloc. Que no hi manqui gosadia per a avançar ni fe per a aprofundir.

La presentació del Vicari de pastoral acabà amb uns suggeriments sobre el debat per arxiprestats: se'n comencen molts, de debats, i es fan moltes propostes; però se n'acaben ben poques; s'ha de continuar la reflexió dels arxiprestos sobre la recepció dels sacraments i l'acolliment dels qui volen rebre'ls; també cal maldar perquè la celebració del IXè centenari no es redueixi a foc d'encenalls, amb unes celebracions i quatre pinzellades històriques, sinó que els fidels aprofundeixin en el sentit de ser Església i formar part de l'església de Tarragona. Hi ha molts projectes per a aquesta celebració: a nivell institucional, acadèmic, d'exposició i de catequesi sobre l'església particular.

Després, diversos responsables van parlar dels seus projectes per al curs que s'enceta: cate-

quesi, joventut, formació permanent, residència sacerdotal (n' existeix l'avantprojecte fet per una prevere), reflexió litúrgica un cop al mes.

Finalment, el senyor arquebisbe oferí unes informacions sobre la polèmica entorn de la Conferència episcopal catalana independent de l'espanyola i sobre les conseqüències de l'editorial del «Full» amb motiu de l'11 de setembre. També féu esment de la visita «ad limina» dels bisbes catalans juntament amb els de la província d'Astúries.

La trobada acabà amb un dinar de germanor, en el qual participaren els més de cent preveres assistents. Al final, l'arquebisbe ens donà una notícia ben joiosa: l'ordenació dels dos diques: el 13 d'octubre, a Montblanc, i el 3 de novembre, a la catedral.

Trobada de les delegacions i els secretariats

El dia 18 d'octubre, el Vicari general convocà tots els col·laboradors de les delegacions, els secretariats diocesans i el departament dels mitjans de comunicació dependents de la Vicaria de pastoral al nou edifici del bisbat del carrer August, de Tarragona, per tal de fer créixer el sentit de pertinença a l'església de Tarragona.

En uns temps en què el clergat es ressent de la manca de voca-

cions, l'augment de l'edat i la multiplicitat de feines, és important que creixi el treball de coordinació entre preveres i laics compromesos.

La reunió fou un mosaic de persones, edats, interessos..., amb un mateix repte: l'església de Tarragona. S'inicià amb una pregària. El senyor arquebisbe va remarcar l'experiència que ens cal fer de comunitat eclesial. Mossèn Miquel Barbarà explicà en deu punts les conviccions que ha de tenir tot responsable de qualsevol acció pastoral. Remarcant la data dels 900 anys de la restauració de la seu, va insistir que no es tracta d'un simple record més o menys solemnitat, sinó de créixer en responsabilitat, coordinació i solidaritat entre delegacions i secretariats. El to de la ponència fou dur i convincent: no tothom és apte per a tenir una responsabilitat en l'Església, digué, i cal formació per a això.

Els assistents es reuniren per delegacions i secretariats per a veure com cadascú se sent implicat en els altres camps de la pastoral i quines llacunes, es detecten al seu grup. Les aportacions es poden resumir en la necessitat de més informació i coordinació i en la urgència d'insistir en la dimensió evangelitzadora.

Per a acabar, cada delegat i cada secretari va fer un subratllat concret sobre els seus objectius i el Vicari general, mossèn Joan Aragonès, va dirigir unes darre-

res paraules als assistents.

Què se n'ha tret d'aquesta reunió? Cal valorar-la com un signe, ja que mai no s'havien aplegat tots els responsables de la pastoral de l'arquebisbat. Ha ajudat a clarificar en veu alta les conviccions dels responsables. I ha ajudat a implicar tothom en les responsabilitats de tots.

Jordi Figueras

URGELL

Mossèn Albert, homenatjat pel seu poble

Mossèn Albert Vives i Mir s'ha distingit pel seu treball a favor de la cultura i la llengua catalana. Amb un físic senzill, ha trescat pels carrers i places de Balaguer, la Seu d'Urgell i Oliana, semblant un bon saber que, amb admirable sensibilitat, ha sabut difondre generosament. Les institucions de Catalunya ja li ho havien reconegut: el 1985 li fou concedida la creu de Sant Jordi i, el 1988, la medalla Francesc Macià. Ara li ha arribat l'homenatge del seu poble, la vila d'Oliana, que ha reconegut públicament les virtuts dels seu eximi patrici.

El 13 de juliol el poble d'Oliana, amb les seves autoritats i els amics de la comarca de l'Alt Ur-

gell, s'aplegà davant la casa natal d'Albert Vives per a destapar una làpida que recorda la bona feina del prevere i anar després a inaugurar la plaça que la vila li ha dedicat. L'alcalde, en un parlament de l'amic que admira un germà gran, glossà el bon fer i el mestratge del mossèn de cal Mir. Volgué transmetre als olianesos les paraules encara càlides que el prevere li havia confiat: «Sigueu bons olianesos, sigueu bons catalans, sigueu bons cristians». En un acte públic dos olianesos van presentar la crònica de la tasca de mossèn Albert en el camp de la cultura i l'ensenyament. Al vespre preveres i poble s'aplegaren a l'església parroquial per a expressar la fe i la pietat, virtuts de les quals mossèn Albert, en la tardor dels seus dies, encara és mestre i testimoni.

Nascut a Oliana el 1907, mossèn Albert ha agermanat música, llengua i sacerdoci. A Balaguer el recorden com l'animador de la Federació de Joves Cristians i el fundador de l'Orfeó parroquial. Organista de la catedral de la Seu d'Urgell, ha enaltit la litúrgia amb la fidelitat de les seves interpretacions, sempre amara-des d'una unció personal. Pioner en l'ensenyament de la llengua catalana al Seminari els anys 50, inicià després els mestres de l'Alt Urgell, la Cerdanya i Andorra en la docència de l'idioma i la cultura catalana. Amic de la història i de l'art, ordenà i difongué el fons del Museu diocesà d'Urgell,

entitat que presidí fins al 1990. I, sobretot, amic que sempre escolta i atén els amics, troba la paraula precisa i engresca. És la bresca més exquisida, elaborada en el silenci humil i l'afany perseverant. Catalunya i els olianesos han agraït a mossèn Albert una feina tan ben feta.

El bisbe Joan visità els monestirs del Mont Athos

El bisbe Joan és una persona interiorment endreçada: ho programa tot, fins i tot el temps de vacances. Sempre amb uns objectius concrets: conèixer altres cultures, ampliar estudis, o bé crear noves relacions. Les missions d'Àfrica, una universitat catòlica, l'església dels EE.UU., la Grècia clàssica i, aquest estiu, les comunitats monacals del Mont Athos. Unes vacances dedicades a l'espiritualitat del món ortodox i a l'ecumenisme.

La primera quinzena d'agost, viatjà a Grècia i visità cinc monestirs ortodoxos de la península calcídica. El respecte sagrat, la penitència, la pregària i la unitat dels cristians són les notes que, segons ha explicat ell mateix, caracteritzen els monestirs del Mont Athos. Vestits decents, prohibició de fumar al carrer i als monestirs, no donar entrada a les dones, no cantar ni xiular, molts dies d'abstinència de carn. Tot un ordenament que, segons el bisbe, «no és un caprici ni una

extravagància, sinó una forma de respectar la sensibilitat dels monjos». L'austeritat i la penitència condueixen a la pregària, els oficis litúrgics ocupen no menys de set hores del dia. També la perllongada lletania dels *Kyrie, eleison* i el degoteig monòton de la imploració evangèlica: «Jesús, fill del Déu viu, tingueu compassió de mi», fins que les paraules baixin al cor. L'ecumenisme era l'altre objectiu del pelegrinatge: «Em vaig proposar d'anar a fer un gest fraternal d'amistat». I hi ha fet bons amics: Damaskinós, un monjo especialitzat a pintar icones, vol venir al bisbat d'Urgell a exposar les seves obres. El gest tancaria així una arcada d'amistat i diàleg, almenys simbòlica. Pontificar –fer ponts– és feina de bisbes.

Els joves, tema de les Jornades de pastoral

Cinquanta agents de pastoral –preveres, religioses i catequistes– han participat en les jornades de pastoral organitzades per les delegacions diocesanes de formació permanent, ensenyament i joventut. Sebastià Taltavull, vicari general de Menorca, ha presentat les ponències i ha dirigit els debats.

El conferenciant inicià les seves lliçons preguntant als oients: «Coneixem bé els joves d'avui?» A partir de la pregunta invità els

agents de pastoral a «posar-se en camí amb els joves», com el Resuscitat, que acompanyà, dialogà i evangelitzà els deixebles d'Emaús. Com un buit dels temps actuals denuncià la manca de models vàlids, profetes, mestres de vida, per als joves. Comentà el document «Proposta de Pastoral de Joventut de Catalunya i Balears», elaborat el 1988 pels consiliaris i delegats de joves. El document se centra en tres punts: l'atenció al jove, el misteri de Jesucrist i la comunió eclesial.

Betània, a finals del 1993, disposarà de vuitanta habitatges socials

A l'Església no tot són bones intencions i tritlleigs de campanes. Els projectes de Betània, institució creada per a promocionar la construcció d'habitatges socials a Andorra, es consoliden. A finals del 1993, segons fonts properes a la institució, estaran a punt els primers habitatges que haurà promocionat.

Segons el projecte, ja encarregat, es tractarà de dos blocs amb un total de vuitanta habitatges i seran construïts a l'antic camp de la rectoria d'Encamp. L'Església cedeix el terreny i les entitats bancàries d'Andorra financen la construcció. Es tractarà d'habitatges de lloguer, funcionals, de dimensions reduïdes, amb serveis comuns de bar, biblioteca i sala de reunions.

Betània és una institució creada per iniciativa eclesial, que vol aportar la seva ajuda als treballadors que no poden fer front als preus dels habitatges a Andorra. La carència d'habitatges assequibles és el problema més greu per als treballadors del Principat. El projecte no solament pal·liarà una necessitat, sinó que ha servit ja de revulsiu per a iniciatives

semblants. Els allaus de visitants que arriben a Andorra llisquen, com els esquiadors, damunt d'una problemàtica social que moltes vegades no arriben a conèixer. Betània, un grup de preveres i seglars del país, ha sintonitzat amb el clam dels pobres i la seva resposta ja cristal·litza en obres.

Antoni Mirabet

LA *pena* **DE CA'**

ÉS LA FORÇA

ALUNYA

Catalunya no té petroli, ni or, ni grans extensions agrícoles, ni gaire aigua, ni tan sols massa quilòmetres.

Però Catalunya té gent, té la força de la seva gent.

Una gent que fa de Catalunya un país respectat, competitiu, agradable, viu culturalment, ple de ganes i amb un futur immens.

Sens dubte la força de Catalunya ha estat i és la seva gent.

GENERALITAT DE CATALUNYA

RETALLS

Bisbes que pleguen

Els casos, encara recents, de dimissions episcopals no degudes a raons d'edat susciten un seguit de reflexions sobre el lloc i la funció dels bisbes dintre de l'Església, sobretot dintre de l'Església local que cada un d'ells serveix. Més enllà de l'exemplaritat que pugui tenir el gest d'uns prelats que saben retirar-se a temps, hi ha una qüestió d'ecclesiologia que no queda gaire ben resolta amb aquestes renúncies decidides d'una manera unilateral pels bisbes afectats. La qüestió a què al·ludeixo és el paper que hauria de jugar la comunitat

local diocesana en la decisió de plegar adoptada pel pastor respectiu.

En el sistema actual d'elecció i nomenament de bisbes —en què el poble no intervé directament—, sembla natural que els fidels tampoc no hagin de tenir cap mena d'intervenció en la dimissió dels seus dirigents eclesiàstics. Però aquesta és una apreciació que no té en compte el caràcter determinant que —malgrat la seva no intervenció en el designació— la comunitat té en la justificació del càrrec episcopal. Ja deia sant Agustí que un bisbe no és bisbe per a si mateix, sinó únicament per als altres, per

al poble que li ha estat confiat. Per això, tant en l'acceptació com en la renúncia de l'episcopat, allò que ha de comptar, per damunt de tot, no és la conveniència individual del prelat –ni que sigui el desig de dur una vida més santa i evangèlica–, sinó la utilitat de la comunitat cristiana.

D'aquí les paraules, en certa manera dures, que el papa Gregori el gran en la seva obra *Regla pastoral* –recentment traduïda al català pel bisbe de Solsona, Antoni Deig– adreça als qui rebutgen l'ofici episcopal: «N'hi ha alguns que reben eximis dons de virtuts i són enriquits amb grans regals en bé de l'exercici per als altres: són purs, amb l'esforç de la castedat; forts, pel vigor de l'abstinència; sadollats, pel nodriment de la doctrina; humils, per la longanimitat de la paciència; fermes, per la severitat de la justícia. Tanmateix, si rebutgen d'acceptar el govern de les ànimes quan hi són cridats, sovint s'exclouen ells mateixos d'aquests dons que han rebut no solament per a ells, sinó també per als altres. Per tant, si la cura pastoral és testimoni d'amor, aquell qui, ple de virtuts, rebutja de pasturar el ramat de Déu, en això sap que no estima el Pastor suprem».

I d'aquí també que sant Tomàs d'Aquino digués, en un article de la seva cèlebre *Summa theologica* dedicat a la qüestió de les dimissions episcopals, que,

«encara que la vida contemplativa sigui millor que la vida activa, i l'amor de Déu millor que l'amor al proïsme, cal tenir en compte que el bé del poble s'ha de preferir al bé de l'individu i que pertany directament a l'amor de Déu el fet de tenir cura pastoral de les ovelles de Crist».

Una eclesiologia correcta, per tant, no pot desvincular aquests dos drets: el dret que el pastor té a presentar la seva dimissió per motius raonables, i el dret que la comunitat cristiana té a conèixer en profunditat aquests motius i a donar-hi, si s'escau, la seva conformitat. Si el poble hi pogués intervenir d'una manera eficaç, potser alguns bisbes que ara pleguen es veurien obligats a continuar exercint la seva tasca, i, en canvi, alguns que no volen plegar, no tindrien més remei que fer-ho. Actualment, tot es resol entre el papa i el bisbe dimissionari: així com va ser el papa qui va nomenar directament el bisbe, així també únicament el papa té capacitat per acceptar-li la dimissió. Però ni la història ni la teologia demostren que aquest sigui el millor procediment: es podrien perfectament arbitrar uns sistemes de participació del clergat i dels fidels de cada diòcesi tant en l'elecció com en l'acomiadament del bisbe respectiu. Són dues coses massa importants per a la vida de l'Església perquè es puguin deixar a la decisió unilateral d'una sola persona. – Joan Llopis

Per què no tornem a parlar d'aranzels?

«Amb què ens surt aquest, ara?», segur que pensaran més de quatre en llegir el títol d'aquest retall. «Bé prou que ens va costar d'acabar amb els aranzels després de tant batallar-hi i vam fer així un pas endavant cap a una Església més neta d'aquell soroll de xavalla entorn de l'altar». És veritat. I també ho és que no se m'acut pas de retornar a allò dels aranzels i les classes, i que m'agafen tots els mals quan penso en l'espectacle que oferim a l'hora dels enterraments.

Però..!

Però resulta que, «feta la llei, feta la trampa». Suprimits els aranzels, rebroten subrepticiament en alguns llocs, sobretot a l'hora dels casaments. Quant «val», per exemple, casar-se a Pedralbes o a Santa Maria del Mar, o a la Salle-Bonanova? És clar que val diners! Però ¿quants diners costa també il·luminar, netejar, conservar, etc., totes aquestes esglésies (i el jardí o el lloc d'aparcament) perquè la gent s'hi pugui casar? I quant costa mantenir el patrimoni de l'Església i el personal al seu servei?

Què hem de fer, doncs? ¿Tancar-nos en banda i decidir que només admetem aquells nuvis que resideixin, almenys un d'ells, al territori parroquial? Però, ¿quin sentit té avui una decisió d'aquest ordre? I qui la

pren? I les esglésies no parroquials?

El fet és que la gent continua casant-se per l'Església. Que aquesta no obliga a fer-ho dintre la quadrícula parroquial dels nuvis. I que aquests tenen tot el dret a plantejar-se el casament com una festa familiar en un marc adequat. Perquè no podem oblidar que el matrimoni no és, en primer lloc, un sagrament de l'Església, sinó una realitat humana fonamental que en totes les cultures se celebra de forma festiva. I que és aquesta celebració, precisament, allò que, entre cristians, és sagrament. És a dir, que aquest suposa una realitat humana prèvia en la qual recolza. Sumem-hi que la tendència a solemnitzar la festa del casament ha crescut enormement i que avui la gent hi despèn molts diners. I arribarem a la conclusió que d'una manera o altra hem d'abordar el problema que tenim sobre la taula.

¿No anirien molt més bé les coses si el bisbat establís unes taxes? Sí: unes taxes públiques que anessin al fons diocesà. Més valdria així —fer-ho i dir-ho— que no pas deixar que cadascú s'espavili pel seu compte, amb els abusos, els escàndols i els comentaris connexos (amb més o menys fonament, o àdhuc sense, però tanmateix abusos, escàndols i comentaris reals). Així es podria pagar personal, assegurar la neteja i el manteniment. Si se'ls diu obertament, la gent és prou

capaç de fer-se'n càrrec; avui tothom sap que mantenir l'Església, amb el seu patrimoni, val molts diners.

¿Direm que som una Església pobra i que no podem entrar en aquesta mena de joc? Però mentre tant mantenim l'aportació de l'Estat, pidolem a tort i a dret, deixem el camp lliure a tota una picaresca individual sense cap mena de control i fem «caritat» a persones que no en necessiten, oferint locals barats a una pila de gent que llença els diners i es limita a fer una trista almoïna a l'església on es casa, i encara pensant-se qui sap què fa. O enrient-se del nostre mal muntatge. O reafirmant-se en la impressió que ja som prou rics amb l'aportació de l'Estat, o amb el que sigui, i que no els cal «pagar» per a aprofitar-se dels nostres locals.

Naturalment, cada cas és cada cas. I les celebracions de membres de la comunitat en la seva pròpia església són tota una altra cosa. I aquestes taxes no haurien de ser per a totes les esglésies, sinó per a aquelles que tots sabem.

¿Que això deixa fora de joc els pobres i està pensat només de cara als rics? És un perill, certa-

ment. Per això hi hauria d'haver canals que permetessin l'accés de gent senzilla —amb casament senzill, tot s'ha de dir— en una església d'aquestes de moda (passeu-me l'expressió, que ens ajuda a entendre'ns). I són possibles. Reconeguem, però, que l'objecció val també per al sistema actual: no crec pas que es facin gaires casaments senzills a les esglésies que he citat més amunt.

Avui som ben lluny, sortosament, de la situació en què ens trobàvem quan vam aconseguir la supressió dels aranzels i ja fa temps que s'ha trencat aquella equació que lligava contacte de la gent amb l'Església i pagament d'un preu: ara els serveis religiosos són gratuïts. Això ens permet d'abordar el tractament econòmic que donem a la celebració dels casaments.

Per això em permeto d'emetre una opinió per a remoure les aigües. No pas una sentència dogmàtica, que quedi clar. I m'agradaria que en parléssim. Perquè el problema existeix. En tot cas, el que ens cal és abordar la qüestió i no pas que cadascú es vagi fent, com fins ara, la justícia pel seu compte.— *Josep M. Totosaus*

COL-LABORADORS D'AQUEST NÚMERO

Joan Alemany (rector de St. Ildefons, Barcelona) • Joaquim Clavé (rector de St. Pau, Tarragona) • Salvador Clarós (militant de l'ACO, antic dirigent de la JOBAC, Barcelona) • Josep Colomer (rector de Sta. Maria de Mataró, Barcelona) • J. Bosco Faner (rector de Ferreries, Menorca; corresponsal de «Quaderns») • Miquel-Àngel Ferrés (rector de Salt, Girona) • Jordi Figueras (rector d'Albinyana i les Peces, Tarragona; corresponsal de «Quaderns») • Joan Llopis (doctor en teologia, Barcelona) • Francesc Mas (sacerdot de l'Opus Dei, església de Sta. Maria de Montalegre, Barcelona) • Antoni Mirabet (membre de la Delegació de MCS, Urgell; corresponsal de «Quaderns») • Josep Montanyà i Maria Vilalta (de l'equip de la Delegació diocesana de pastoral familiar, Solsona) • Joan Raurell (rector de Sta. Maria d'Igualada, Vic) • Jaume Reixach (rector de la Mare de Déu del Carme, Girona; corresponsal de «Quaderns») • Ignasi Ribas (rector de Navarces, Vic) • Joan Soler (rector de la Sda. Família de Terrassa, Barcelona) • Mateu Terrats (rector de Sta. Maria, Barberà del Vallès, Barcelona; membre de la redacció de «Quaderns») • Pere Torras (rector de St. Joan Baptista de Vilatargues, Girona) • Josep M. Totosaus (director de «Quaderns», Barcelona) • Maria Vilalta i Josep Montanyà (Solsona).

QP

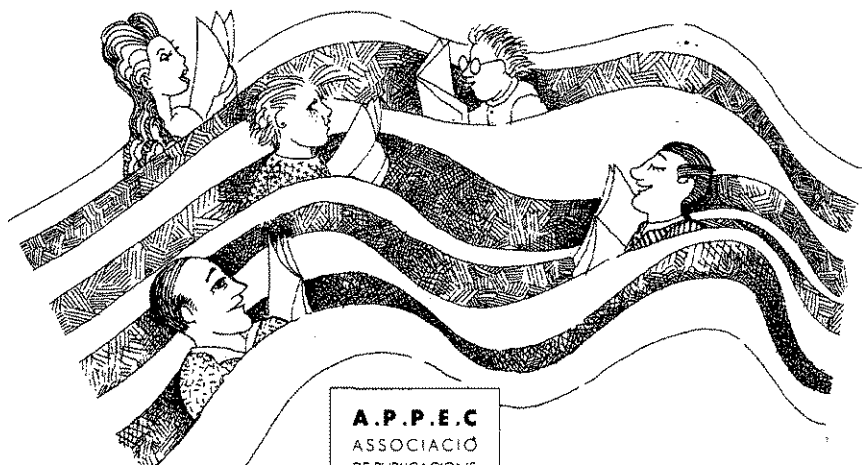
QUADERNS DE PASTORAL

Revista del Centre d'Estudis Pastorals. Rivadeneyra, 6, 3r. Telèfon 317 48 58. 08002-BARCELONA.

Director: Josep M. Totosaus. Secretari de Redacció: Josep Torrella. Consell de Redacció: Salvador Bardulet, Joan Batlles, Lluís Bonet i Armengol, Jaume Duch, Josep M. Fisa, Jesús Huguet, Joaquim Pla i Mateu Terrats. Disseny: Jaume Duch.

Impressió: I. G. Santa Eulàlia. Santa Eulàlia de Ronçana. Preu de la subscripció per a 1991: 3.000' - ptes. Dipòsit legal: B. 25.506-1969. Amb llicència eclesiàstica. Gener 1992.

TOT ALLÒ QUE US INTERESSA

A.P.P.E.C
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ES TROBA A LES REVISTES EN CATALÀ

AURIGA • L'AVENÇ • BOOM-REVISTA JOVE • CAMACUC • CATALUNYA BÀSQUET
CATALUNYA CRISTIANA • CAVALL FORT • CIÈNCIA • EL CORREU DE LA UNESCO
DE LA HISTORIETA • DEBAT NACIONALISTA • DOCUMENTS D'ESGLÉSIA • ESCOLA CATALANA
ESTRIS • FOC NOU • GUIX • INFÀNCIA • INFORMACIONS UNESCO-NACIONS UNIDES
LLETRA DE CANVI • NOUS HORIZONS • PERSPECTIVA ESCOLAR • PRESENCIA EVANGÈLICA
QUADERNS DE PASTORAL • REVISTA DE CATALUNYA • REVISTA MÚSICAL CATALANA
SERRA D'OR • STICK • EL TEMPS • LA TERRA • TRETZEVENTS • EL TRIANGLE • XARXA

centre d'estudis pastorals

600'— ptes.